

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

J Ó

S

Z

E

R

E

N

C

S

É

T

!

Ülésezett a BDSZ XXXIII. kongresszusa

A BDSZ már a XXXI. kongresszusán is megfogalmazta, hogy a jövőben feltétlenül fontos egy erős, komoly érdekérvényesítő szerepet betöltő ipari szakszervezet létrehozása.

Ezzel egyetértett az MSZOSZ-en belül 2004-ben alakult Ipari - Energiaipari Szakszervezet is – tíz szakszervezet volt a tagja - melynek elnöki tisztségét eddig Rabi Ferenc töltötte be.

2009-ben az első lépésként a Ruhaiipari Dolgozók Szakszervezete és a Textilipari Dolgozók Szakszervezete jelentette be egyesülési szándékát a BDSZ-szel, melyről lapunk olvasóit korábbi számainkban részletesen tájékoztattuk.

2010-ben, a Bőripari Dolgozók Szakszervezete megkereste a BDSZ vezetését és bejelentette, hogy 2011 első félévében kéri beolvadással történő egyesülését a Bányá- Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetével. A BDSZ Országos Tanácsa – a két kongresszus közötti időszak, döntést hozó testülete - 2010. október 6-ai ülésén elfogadta, hogy a Bőripari Dolgozók Szakszervezete, amennyiben ismételen írásban megerősíti szándékát, úgy annak elfogadását támogatni fogja. A Bőripari Dolgozók Szakszervezete, 2011. április 29-ei kongresszusán, egyhangúsan úgy döntött, hogy felvételüket kéri a BDSZ-be.

A BDSZ XXXIII. kongresszusát 2011. június 15-én tartotta az országos székház tanácstermében, ahol a küldöttek egyhangúlag a következőképpen döntöttek:

tekintettel arra, hogy az integrációs határozatával a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének kongresszusa 2011. április 29-ei kongresszusán elfogadta a BDSZ-be történő beolvadást - 2011. július elsejei dátummal - a BDSZ

teljes körű és kizárólagos jogutódlása elismerésével, valamint a BDSZ Alapszabályának elfogadásával együtt;

tekintettel arra, hogy az elfogadott határozatoknak megfelelően a Bőripari Dolgozók Szakszervezete 2011. június 30-án megszűnik;

tekintettel arra, hogy a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének minden vagyona a BDSZ, mint kizárólagos jogutód vagyonává válik;

tekintettel arra, hogy a BDSZ szervezete mind jogi, mind szervezetpolitikai értelmében a Bőripari Dolgozók Szakszervezete beolvadásával történő egyesülése számára nyitott, a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének valamennyi integrációs határozatát tiszteltben tartva és a beolvadással történő egyesülési szándékkal egyetértve, a BDSZ jogalanyiségének folytonossága mellett kinyilvánítja, hogy a Bőripari

Dolgozók Szakszervezetének 2011. július 1. napján történő BDSZ-be beolvadással történő egyesülését elfogadja, s a megjelölt időponttól a megjelölt szervezetekkel egy szakszervezetet alkot.

A küldöttek elfogadták azt is, hogy 2011. július 1-től a Bőripari Tagozatot a BDSZ Országos Elnökségébe egy -, a BDSZ Országos Tanácsába három fő fogja képviselni.

Ez azt jelenti, hogy 2011. július 1-től a BDSZ-en belül most már három tagozat működik:

- bőripari
- ruhaipari
- textilipari

Természetesen szakszerveztünk továbbra is nyitott és bízunk abban, hogy talán már nem a távoli jövőben újabb egyesülésről tudunk beszámolni.

Dr. Horn János

A bányász érdekvédelem fókuszában

A magyar szakszervezeti mozgalom előtt, az elmúlt hónapok kormányzati intézkedései következtében, jelentős, megválaszolatlan kérdések, vagy, ahogy röviden mondanunk szoktuk: kihívások állnak. Világosan látjuk, tudjuk, hogy a kormány elsősorban a munkáltatók, tulajdonosok felé tett ígéreteket, s ezeket próbálja végigvinni, tudatosan és következetesen, a törvénykezésben is. Ami probléma, hogy mindezért érdekegyeztetés, párbeszéd nélkül, és az egyoldalú munkáltatói előnyök előtérbe helyezésével. Ez több olyan, megszavazott törvénymódosításban is tetten érhető, amelyek a munkatörvénykönyv átfogó, koncepcionális változtatása előtt már most megjelentek. Különböző egyéni parlamenti képviselői módosító indítványokhoz kapcsolódva kerülnek ezek a kérdések, az országgyűlés elé. Éppen ezért a szakszervezeteknek nincs meg a lehetősége a felkészülésre, hogy kellőképpen elláthassák a munkavállalók képviselőit. Ennek az egyik fontos útja, hogy a válság idején, a szakszervezetek beleegyeztek abba, hogy az eltérő piaci pozíciók miatt a munkaidő-keretet rugalmasabban lehessen felhasználni, hiszen voltak olyan cégek, ahol a pénteki termelésnek már nem voltak meg a feltételei, ugyanakkor a jövedelmet a munkavállalók megkapták rá. Később viszont a piaci megrendelésekkel ezt a kiesett munkaidőt le kellett dolgozni szombatokon, vasárnapokon. A válság utáni helyzetben véglegesítették ilyen, ideiglenes, válságra vonatkozó szabályozásokat, ezzel kiszámíthatatlanabbá tették a munkaidő-keret alkalmazását, jelentős mértékben felülírták a megkötött ágazati és munkahelyi kollektív szerződéseket, s a szakszervezetek tárgyalási pozícióit, a munkavállalók képviselőit jelentősen gyengítették. De szó volt itt a pótlékokról, a munkába járás kérdéseiről és sok minden másról is. (Részletesen olvashatunk erről a 3. oldalon közölt cikkünkben! – A szerk.) Nem a munkavállaló a gazdasági versenyképesség növekedésének a fő akadálya! Nem itt van a problémák gyökere. Csak annyiban, hogy a munkavállalók foglalkoztathatóságát javítani kell, tehát képzésre, oktatásra, új, modern tudásra szükség van. Viszont azzal, hogy ha többet dolgozik és ezért vagy ugyanannyi, vagy kevesebb munkabért is kap az adórendszer átalakítása kapcsán, vagy más módon, a munkavállaló nem lesz ösztönözve a jó teljesítményre, a tudatos munkavállalói magatartásra. Itt látom az egyik problémát. A másik problémát pedig abban látom, hogy a munkavállalók kiszolgáltatottsága, a jelenlegi magyar piaczgazdasági viszonyok között, jóval nagyobb volt már idáig is, mint ami a tisztességes munkaerő-piaci kapcsolatokhoz szükséges. Ezt még tovább rontva, most már valóban egy rendkívül kiszolgáltatott helyzet következhet be.

Ide tartozik, hogy pontosan látni kellene: a munkahelyteremtéshez, a következő időszak kormányzati döntései milyen hátteret adnak? Folyamatosan abban reménykedtünk, hogy a mátrai erőmű bővítésével, illetve a szénre épülő villamos áramtermelés nagyobb jövőképevel és a fejlesztések, az infrastrukturális beruházásokhoz kapcsolódó növekedéssel a kitermelő iparág nagyobb jövőt, jobb perspektívát kaphat. Ezt a reményt nem adtuk fel, szakszervezetünk erőfeszítéseket tesz ebbe az irányba, s nagyon szeretnénk, hogyha az új energiapolitika a következő két évtizedre nem ötszázalékos, szénre épülő villamos áramtermelési lehetőséget adna, hanem megőrizné a tizenöt-húsz százalékos arányt. Éppen ezért a tisztaszén-technológiákról szimpóziumot fogunk rendezni. Egy olyan konferenciát, ahol az érintettek és a gazdaság szereplői mondanák el, erről, az eddigi tapasztalataikat. Felhívják a figyelmet a piaci lehetőségekre, s bemutatják a legújabb technológiákat, amelyek elsősorban Németországban kerültek kifejlesztésre.

Ezekben az összefüggésekben van jelentősége az idei Bányásznapnak is, hiszen ez a bányászokról szól, a tisztességes és nehéz feltételek között végzett fizikai munka megbecsüléséről, azokról az emberekről, akik éveket, évtizedeket dolgoztak, s dolgoznak, nehéz körülmények között. Az ő munkájuk kell és szükséges ahhoz, hogy megfelelően lehessen a kitermelt nyersanyagokra ipart és mezőgazdaságot telepíteni. A kitermelő iparág, a bányaiipar becsülete, annak megőrzése nagyon fontos, és a Bányásznap továbbra is egy olyan ünnepség, amely ezt sugározza a bányásztelepüléseken, a munkahelyeken és a központi Bányásznapon is. Bízunk benne, hogy a kormány megfelelő képviselőket küld a Tokajban megrendezésre kerülő országos bányásznap megemlékezésére, s a jövőképpel kapcsolatosan is biztató gondolatokat, s ami ennél sokkal fontosabb, gyakorlati megvalósítást kaphatunk.

A bányászszakszervezet konstruktív szakszervezet volt és az is maradt. A minden napok bányamunka végzéséhez és az ottani tapasztalatokhoz, a bányászok elvárásaihoz köti a szakszervezeti követeléseit. Soha nem léptünk fel irreális elvárásokkal, és ezért is várjuk, hogy a következő hónapokban a bányamunkára vonatkozó szabályozások hogyan változnak, hogyan alakulnak. A legjobb lenne, ha nem változnának. Ha mégis szükséges, úgy tudjuk csak elképzelni, hogy ezek a szociális partnerekkel történő megbeszéléseken alakuljanak ki, és ne szenvedjen a bányamunkát végző, maradandó egészségkárosodást. Szeretnénk továbbra is elérni, hogy a bányásznyugdíjat legalább pár évtizedig tudják a bányászokkollegák élvezni. Megérdemlik a nehéz, huszonöt éves földalatti, vagy ötezer műszakot végigdolgozó bányászok. Ez nem néhány, vagy tíz-húsz év kizárólagos hozzádoka, hanem egy évszázados történelmi fejlődésnek a végeredménye. Ezért rendkívül fontos ezeknek a vívmányoknak a megőrzése.

A központi bányásznapon arra kérem a bányásztársadalmat, hogy az elért eredményeinket – igazítva a mai magyar valósághoz – őrizzük meg, s teremtsünk olyan feltételeket, ahol a bányász büszkén végezheti a munkáját.

Rabi Ferenc
a BDSZ elnöke

„Mi nappali tagozatosok vagyunk!”

- Mik azok a kérdések, amelyek most, nyáron, foglalkoztatják a szakszervezeteket, s milyen válaszokat tud adni ezekre a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége? – kérdezem Pataky Pétert, az MSZOSZ elnökét.

- A kormány törekvései, a hatalomgyakorlási módszerei, intézkedései, a parlamentben hozott törvények, olyan szemléletet tükröznek, ami mind a munkavállalók, mind a szakszervezetek számára riasztóak. A munkavállalók, ráadásul, a zsebüket is érezhetően rosszul érintő változásokat élnek meg, 85%-uk rosszabb helyzetbe került. Nominálisan is csökkenhetett a keresete, és a munkavállalók majdnem teljes egészére igaz az, hogy reálértékben csökkent. Ez a gazdaságpolitika, érezhető, negatív hatása.

- Ezzel szemben a szakszervezet hogyan tud fellépni?

- Amíg volt tárgyalási lehetőségünk – tavaly –, elmondtuk az ellenérveinket. Számításokat készítettünk, megalapozott szakmai javaslataink voltak, hogy ne így döntsön a kormány, de nem vettek minket komolyan. A szakszervezeti tagság azt várja tőlünk, hogy eredményesek legyünk. Ebben a tekintetben nem tudunk igazán elszámolni, sajnos. Nagyon kemény ellenállással találkoztunk. Jól kitapintható vagyoni érdekek, illetve jómódú csoportok és tulajdonosok érdeke áll szemben a munkavállalói érdekekkel. Hatalmas költségvetési lyuk keletkezett az egykulcsos adó bevezetése következtében. Úgy akarják betömni ezt a lyukat, hogy majd az alacsony jövedelműeknél – lásd az adójóváírás kivezetése – húznak a nadrágszíjon. Mit tudunk tenni? Arra készülünk, hogy jön az ősz, adórendszeri változásokkal, s ez lehetőséget ad arra, hogy leüljünk a kormánnyal tárgyalni. A kormány azonban a szándékaink ellen dolgozik. Egyfelől – ma már tudjuk –, a parlament a tárgyalások terepét megszüntette, az Országos Érdekegyeztető Tanács hatályon kívül helyezésével. Létrehozott helyette, a párbeszéd bővítése címén, egy új testületet, amit valóban kibővítettek az OÉT-hez képest, viszont a bővítésbe egy szűkítés is befért: a kormány nem tagja ennek a grémiumnak. Sőt, még egy jogszabály született, ami előrevetíti,

hogy továbbra is ilyen negatív hatások várhatóak 2012-ben és 2013-ban is. Hozott a parlament egy nagyon érdekes döntést az elvárható béremelésről. A jövőben a kormány fogja megmondani, hogy mennyi legyen a minimálbér, a bérminimum, ezen kívül eldönti, hogy mennyi lesz az elvárható, kötelező béremelés a vállalkozásoknál, azért, hogy a munkavállalók nettó jövedelme ne csökkenjen. A kormány elég furcsa kanyarokat tesz. Előállít egy helyzetet, majd a helyzetből fakadó hátrányok felszámolásának az élharcosává válik. A munkavállalók bérének az értéke csökkenni fog, hiszen az igazi béremelés az, amiért a szakszervezet küzd, hogy a pénz, amit az idén keresünk, érjen többet, mint amennyit tavaly ért. Ezt hívják reálérték-növekedésnek. Ám ebben a helyzetben akármilyen keményen fogunk bért tárgyalni a munkahelyeken, nagyon kevés helyen lesz eredménye, akár a reálérték-megőrzés tekintetében is, mert ugyanakkor a gazdaság teljesítménye nem olyan amilyennek lennie kellene, miközben a jövedelmeket teljesen átszabja az elhibázott adórendszer.

Azért beszéltem a jövedelemről az első helyen, mert ez az, ami mindenkinek a zsebére megy. Ezen kívül számtalan baj van.

- Melyek ezek?

- Például ilyen a már említett párbeszéd, illetve annak hiánya. A kormány, hivatalosan, nyilvánosan, átláthatóan és világosan nem akar vitákat, egyeztetéseket folytatni. Két utat választott. Előre bocsátom, hogy egyikben sincs benne a szakszervezet. Az egyik, hogy bizonyos körökkel azért folytat megbeszéléseket, de ezeket a vállalkozók meghatározó csoportjai alkotják. A másik út az álságos konzultáció, az a bizonyos „levelező tagozat”. Meggyőződéseim, hogy mi a „nappali tagozatra járunk”, s így elkerüljük egymást. Ez nagy baj. Mi a nappali tagozaton szeretnénk élni, dolgozni, eredményeket elérni, s nem a levelezőn. Abba nem is mennék bele, hogy mi értelme van egy ilyen kérdőíves konzultációnak, mennyire valós a kihirdetett eredmény. A miniszterelnök sem tért ki a részletekre az értékelésében, hanem sommásan annyit mondott: a válaszból egyértelművé vált, hogy

Magyarország dolgozni akar. Nagy felismerés. Közben átszabnak mindent, átszervezés címszó alatt.

- Milyen lehetőségeink vannak?

- Az együttműködés, a közös fellépés. Újra kell gondolni a saját belső működésünket, és ennek első lépése az, hogy komolyan kell venni a korábbi elhatározásainkat. Az első ilyen dolog, amiről nagyon gyorsan, eredményeket bemutató módon tennünk kell, ez az integráció. Erről évek óta beszélünk. MSZOSZ-en belül a szervezeti integrációról is, hiszen már három kongresszus elfogadta, hogy ez a jövő. Ahhoz képest szerény eredményeink vannak. A bányászszakszervezet három ipari szakszervezettel történő egyesülése jó példa, de éppen ez a jó példa nem elég „ragadós”, más ágazatok, szakmák számára. Miért kell erről most még inkább beszélni? A helyzet kikényszeríti ezt. A politikai környezetben, amiben élünk, nem lehet számítani külső forrásokra, amit igénybe tudnánk venni a szakszervezeti munkához, a munkavállalók segítéséhez. Korábban erre volt lehetőség. Egy ilyen hatalomgyakorlással szemben, ami erőből akar eredményt elérni, nyilvánvaló, hogy nekünk is erőt kell mutatni. Ha szanaszétjél vagyunk, akkor nem vagyunk elég erősek. Ha nem egységesen lépünk föl, ha nem az egységes fellépés és a szolidaritás a rendező elve a munkánknak, hanem az, hogy „mi megkötöttük a magunk kis területén a megállapodást, rendben vagyunk, a többi nem érdekel minket”, akkor az, nem csak a szakszervezetek széthullását, hanem ami sokkal lényegesebb: a munkavállalók teljes kiszolgáltatottságát fogja elhozni. Azt tesznek velük, amit akarnak.

- Ebben a helyzetben felértékelődik a szakszervezeti együttműködés lehetősége.

- Ez így igaz. Csak az összefogás lehet az eredményesség biztosítója. Más alternatíva nincs. Ezt anyagi és szervezeti oldalról is vállalni kell. Az is napirenden lévő kérdés, hogy nem jó – ezt évek óta mondjuk –, a magyar szakszervezeti mozgalom megosztottsága. A hat konföderációs szerveződés széttagol minket. Bár az is igaz, hogy az elmúlt években jó néhány szakmai kérdésben egységesen tudtunk fellép-

ni. Az is tény persze, hogy ezekre a közös fórumokra, rendszerint, az MSZOSZ műhelyeiben készült szakmai anyagokkal mentünk. Erre büszkék lehetünk, hiszen a mi javaslatainkkal a többi konföderáció is azonosulni tudott. Természetesen a többiek is álltak elő, számunkra elfogadható és támogatandó előterjesztésekkel. Tehát az a különállás, amely a köztudatban sokszor megjelent, nem volt mindig megalapozott, de tény, hogy a meglévő nézetkülönbségeket a jelenlegi hatalom megpróbálja a szakszervezetek megosztására felhasználni. Oly módon éket verni, hogy van, akivel mégiscsak szóba állnak, van, akivel meg nem. Tudatosan törekszenek a megosztásunkra. Ebbe a hajóba nekünk nem szabad beszállni.

- Mit tudunk tenni ilyen helyzetben, amely őszre még inkább konfliktusossá válik?

- Nem adhatjuk fel, azt, ami az MSZOSZ-nek húsz éve értéke, hogy ezekkel a tervekkel kapcsolatban, szakmailag tisztességesen felkészülünk. Két nagy ügy már előttünk van, amire készülni kell.

- Melyek ezek a meghatározó feladatok?

- Az egyik a Munkatörvénykönyv átszabása. Az első tervezetét már láttuk, most el kell kezdeni dolgozni azon, hogy valódi, szakmai érveink legyenek, hogy be tudjuk mutatni – ha lesz lehetőség – a tárgyalófelének, ha nem, akkor a nyilvánosságna és a saját tagságunknak, hogy ha ezek az elképzelések törvénné emelkednek, akkor annak mi lesz a következménye. Hogy világos legyen mindenki számára, hogy ez kinek a bőrére megy és kinek hoz hasznót. Egészen biztos, hogy nem a munkavállalóknak. Ezt világossá kell tenni. Mint ahogy azt is, hogy ezt mi nem hagyhatjuk, s egységesen fellépünk ellene. De a szakmai munkát előtte el kell végezni.

A másik ilyen nagy fenyegetés és nagy vita, ami már folyik jó ideje: a nyugdíjrendszer átalakítása. Azért kell erről beszélni, mert ez aztán tényleg a teljes társadalmat érintő kérdés. Nem csupán korosztályi probléma. Mert ugyan egyes elemeket kiemelik, hogy az éppen most azokra vonatkozik, akik pl. korhatár előtt elmentek nyugdíjba és

vannak, mondjuk kétszázvalahány ezren, és teljesen hátrányosan akarják átalakítani, visszamenőlegesen (ez egy nagyon fontos és riasztó eleme a dolognak) a szabályokat. A nyugdíjrendszer teljes átszabása már azokat is érinti, akik most lesznek munkavállalók. Tehát mindenkit érint, ezért kell világossá tenni, hogy azok az elképzelések, amiket most köröznek, azok kire, milyen veszélyt jelentenek. Világossá kell tenni, hogy a kormány feladta a szolidaritási elvet. Meg kell értetni a tagjainkkal, hogy mi, miért van. Az átlag magyar munkavállalótól, átlagpolgártól, tagtól nagyon messze van az Alkotmány. Nem is nagyon értették, hogy mi ez a vita. De ha ezt összefüggésében nézzük, vagyis azon az alapon lehet úgy átszabni a nyugdíjrendszert, hogy a most már a parlament által elfogadott új Alaptörvény nem társadalombiztosításról beszél, hanem állami nyugdíjról. Vagy nincs benne a szolidaritási elv, de beleírták a kötelező gondoskodást az idősebbekről, mindenkinek. Ebből az következik, hogy egy teljesen más nyugdíjrendszert lehet csinálni, ami nem adja meg azt a biztonságot, amit eddig a nyugdíjrendszerről gondoltunk. Az kevés, hogy ezt nyilatkozzuk, leírjuk, megírjuk a saját fórumainkon. A számunkra egyre szűkülő nyilvánosságban megszólalni már kevés. Itt egyéb eszközök kellene és egy olyan ősz előtt állunk, amikor ezeket az eszközöket kell használni. Amikor olyanokat mondtunk korábban is – én is olvasom a kollégák nyilatkozatait –, hogy forró ősz előtt állunk, akkor ennek forrónak kell lenni, de nem forrófejűnek. Erre nagyon kell vigyázni. Ha forrófejűen nekirohanunk a dolognak és meghirdetünk valamit, hogy most aztán ott leszünk százezren, és összejövünk tizenkétezen, akkor pont az ellenkezője fog történni annak, mint amit szeretnénk elérni. Ehhez pedig az szükséges, hogy belül dolgozzunk, folyamatosan megértessük a kollégáinkkal, hogy mi a helyzet, ha ellenérvük van, akkor hallgassuk meg, mert lehet, hogy bizonyos ügyekben tévedünk, ez lehetséges. Csak olyan akciót lehet csinálni, amiben egységesen tudunk megmozdulni, azt viszont meg kell tenni.

Hámori István Péter

Vélemény

a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről és a jövedelempótló juttatásról, valamint a Nemzeti Nyugdíjpolitikai Konceptióról szóló kormányzati előterjesztésről

Az előterjesztés egyértelműen utal arra, hogy 2012. január 1.-jétől nyugdíj helyett jövedelempótló juttatásban részesülnek majd a korhatár alatti nyugdíjra meghatározott ideig jogosultságot szerzők (erről idén decemberben minden érintett tájékoztatást kap a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságtól) és csak a korhatár betöltésekor áll át a juttatás öregségi nyugdíjra.

A nyugdíjakat most minden évben emelik, ennek mértékét mindig a költségvetési törvényben rögzítik. Alapvetően a nettó bérek és a fogyasztói árindex határozta meg egészen a járandóságok, a legutóbbi változtatások a bruttó hazai termék (GDP) is a paraméterek közé emelték.

A jövőben ez várhatóan az előterjesztés szövegezése alapján nem így lesz: a kormány a nyugdíjrendszer átalakításának részeként a nyugdíjkorhatár előtt állókat már nem nyugdíjban, hanem jövedelempótló juttatásban

részesítené. Ezt is csak abban az esetben, ha nem folytatnak keresőtevékenységet – vagyis nem állnak biztosítási jogviszonyban (munkában), és nem kapnak fizetést.

A javaslat szerint 2012. január 1.-jétől a juttatás folyósítását fel kell függeszteni, ha a jogosultnak munka- vagy vállalkozási jövedelme van, vagyis biztosítással járó jogviszonyban áll.

A tervek szerint viszont azok, akik 2011 végéig szereznek jogot a korhatár előtti nyugdíj valamelyik formájára, ezt a jogosultságukat a későbbiekben jövedelempótló juttatás iránti igényként bármikor érvényesíthetik. Ezzel történik meg az áttérés az új ellátásra, amelynek összege megegyezik a korábban kapott nyugdíjjal: az összeget a megállapításkori nyugdíjszabályok szerint kell kiszámítani. Emiatt tehát senkit nem érhet veszteség. Az miatt már igen, hogy – mint az előterjesztésben megjegyzik – a Széll Kálmán Munkacsoport döntése értelmében a

nyugdíj helyébe lépő jövedelempótló juttatás rendszeres emelésére nem kerülne sor. Érvelésük szerint azért, mert ez nem nyugdíj – ugyanakkor az előterjesztés hatásvizsgálata arra figyelmeztet, hogy egy ilyen döntésnek lehetnek alkotmányossági kockázatai, sőt politikaiak is.

A jövedelempótló juttatás az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésekor automatikusan öregségi nyugdíjjá alakul és az időközi nyugdíjemeléseket is megkapja az érintett. Járulékos hatása is lenne az előterjesztésnek. Mégpedig a nyugdíjas egyéni vállalkozóknál, mivel a jövedelempótló juttatás nem nyugdíj, ezért vállalkozás esetén nem alkalmazható rájuk a kiegészítő tevékenység szabálya. Így a vállalkozásban részt vevőnek járulékot kell fizetnie, de mivel jövedelemben és nem nyugdíjban részesül, a juttatásának folyósítása szünetel. Vagyis nem elég, hogy kiesik egy jövedelemforrása, a státusz megváltozása miatt még fizetési kötelezett-

sége is keletkezik.

Az előterjesztés megemlíti, hogy a kordedvezményes nyugdíj megszüntetése évente 18-19 milliárd forint kiesést fog jelenteni, mivel 2013. januárjától megszűnik a kordedvezmény-biztosítási járulék. Az előterjesztés szerint nem akarják véglegesen megszüntetni ezt a járulék típusát, azt a jövőben a foglalkoztatáspolitikai intézményrendszerben kívánnák fenntartani.

A döntést azzal indokolja az előterjesztés, hogy a korai nyugdíjak nem tartoznak a klasszikus kockázati tényezők közé, nem a társadalmi szolidaritás részei”. Továbbá azzal, hogy a korhatár előtti nyugellátások kifizetése járulékfizetéssel csak részben megalapozott, folyósításuk a Nyugdíjbiztosítási Alapot terheli”. A változások után terhelmentesülhet a költségvetés néhány kiadási tételtől. Az előterjesztésből az is kiolvasható, hogy az érintettek elvesztik a nyugdíjas státuszhoz kapcsolódó egyes kedvezményeket is, például a közösségi közlekedésben. Azonban az egyes tárcák gondoskodhatnak e kedvezmények biztosításáról.

Fentiek következtében a kormánynak pedig arról kell gondoskodnia, hogy a jövedelempótló juttatásban részesülőket jogosultak legyenek igénybe venni az egészségügyi ellátást a jövő év elejétől. Ehhez viszont módosítani kell a társadalombiztosításról szóló törvényt, különben lyuk keletkezik a rendszeren.

A korhatár előtti nyugdíjra jogot szerzett személyek e jogukat később is érvényesíthetik, a következő módon:

- Előre hozott, csökkentett összegű öregségi nyugdíj: 2012-ben előre hozott öregségi nyugdíj helyett jövedelempótló juttatásra szerez jogot az az 1952-ben vagy korábban született férfi, valamint az 1952-ben vagy azt megelőzően született nő is, akit 2011 első fél évében azon a címen mentettek már fel (a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény alapján, ahol a felmentési idő akár nyolc hónap is lehet), hogy 2012-ben válik előre hozott öregségi nyugdíjra jogosulttá. Előre hozott öregségi nyugdíj helyett jövedelempótló juttatásra lesznek jogosultak az 1953-ban született nők is, ha 2012-ben megszerzik a szükséges szolgálati időt, mivel őket egyébként két korhatáremelés együttes hatása sújtaná.

- Kordedvezményes nyugdíj: a 2012. december 31.-ig szerzett jogot jövedelempótló juttatásnak időbeli korlát nélkül el kell ismerni.

- Bányásznyugdíj, művésznyugdíj: a 2011 végéig megszerzett jogot jövedelempótló juttatásként kell időbeli korlát nélkül elismerni, ezt követően újabb jogosultság nem szereshető.

- Polgármesterek, országgyűlési képviselők korhatár előtti nyugdíjba vonulási lehetősége: jogosultság 2011. augusztus 31-ét követően nem szereshető.

(Folytatás a 3. oldalon)

(Folytatás a 2. oldalról)

- Korengedményes nyugdíj: a hatályos jogszabályok alapján is csak 2011. december 31.-éig vehető igénybe, új megállapításra nem kerülhet sor, de a már megállapított nyugdíjakat jövedelempótló juttatásként tovább kell folyósítani, tekintettel arra, hogy a foglalkoztató annak fedezetét már előre kifizette.

VÉLEMÉNY:

Az alanyi jogon megszerzett nyugdíjak visszamenőleges hatályú megváltoztatása, jövedelempótló juttatássá történő átalakítása alkotmányossági és jogbiztonsági elveket sért.

Ezzel párhuzamosan, mivel a jövedelempótló juttatás nem nyugdíj, ezáltal a nyugdíjhoz kapcsolt kedvezmények is megvonásra kerülnek az érintettek körében. Ha az érintett biztosítási jogviszonyt létesít (munkát vállal), akkor a jövedelempótló juttatását arra az időre szüneteltetnie kell. Ezzel a szabályozással vélhetően a fekete foglalkoztatás erőteljesebb megjelenésére lehet számítani, nem beszélve arról, hogy a korhatár előtt nyugdíjba vonultak életszínvonalában is negatív irányú változás következik be, mivel kiesik egy jövedelemrész.

(Lakás-, gépkocsi vásárlásra felvett hitel törlesztésének visszafizetési kockázata.)

Megítélésünk szerint a 13%-os koredezvemény biztosítási járulék megteremtette a koredezveményes nyugdíjak kifizetésének anyagi feltételeit. Eltörlése a munkáltatói járulék visszafizetésének igényét veti fel. A jogszabály tervezet szerint a bányásznyugdíj 2012 januárjától megszűnne, amely ily módon teljes mértékben figyelmen kívül hagyja a bányászatban dolgozók rendkívüli munkakörülményit és annak egészszégkárosító következményeit, hatásait. A környező országekban is hasonló feltételekkel mehetnek nyugdíjba a bányászok, szemben azzal a kormányzati felfogással, hogy ez csak foglalkoztatáspolitikai eszközként és Európában csak Magyarországon létező megoldás.

Az előterjesztés koncepciójával teljes egészében ellentétes viszont a nők 40 éves jogszerző idejével elérhető nyugdíjazása, mivel esetükben marad a nyugdíj és mellette a munkavállalás lehetősége is biztosított.

A Nemzeti Nyugdíjpolitikai Koncepcióhoz

Az előterjesztés szerint a jövőbeni állami nyugdíjrendszerben kulcsfontosságú lenne az egyéni számla megteremtése. A számlán azonban csak a munkavállalók által befizetett nyugdíjjárulékot írják jóvá, amit „valamely alkalmasan megválasztott mértékkel jelenértékűvé alakítanának (valorizálnának)”. Az előterjesztés alapján le lehet szögezni, hogy az egyéni számlákon nem jelenik meg fizikailag valójában pénz, hanem csak egy eszmei jellegű tőkeszámláról van szó. Nyugdíjra vonulásakor az e számlán lévő valorizált egyenleg és a nyugdíjba vonuló várható hátralevő élettartama alapján határoznák meg az öregségi ellátást.

A javaslat szerint a jövőben a munkavállaló fizetné az öregségi nyugdíjra, valamint az árvaellátásra, illetve az ideiglenes özvegyi ellátásra jogosító járulékrészt, amelyek elkülönülnének egymástól. A nyugdíjjogosultság megállapításánál csak az öregségi nyugdíjra befizetett járulékot vennék figyelembe. A munkáltatók fizetnék a keresztemszeti egyensúlyt biztosító járulékrészt, amely valójában nem is járulék, hanem hozzájárulás lenne. A javaslat szerint újraszámolnák az egyéni és a munkáltatói járulék nagyságát.

Az öregségi nyugdíjra befizetett egyéni járulék körülbelül 20 százalék lenne, szemben a jelenlegi 10 százalékkal. A munkáltató által ma lerótt járulék egy részét áttennék a munkavállaló bérébe (vagyis „felbruttósítanak” a járulékkal a jövedelmet), vagyis csökkenne a jelenleg 24 százalékos munkáltatói járulék mértéke. Ha a felbruttósítást

nem lehetne megvalósítani, akkor a munkáltatók által befizetett hozzájárulás egy részét is jóváírnák az egyéni nyugdíjszámlákon.

A javaslat szerint a nyugdíjrendszer hosszú távú kötelezettségei és erőforrásai mindig egyensúlyban kell, hogy legyenek. Vagyis, ha nő a várható élettartam, vagy más okból megbomlik az egyensúly, automatikusan meg kell növelni a nyugdíjkorhatárt. Az előterjesztés szerint csak az egyéni számla-egyenleg lenne örökölhető, ami nem tartalmazná a munkáltatók által fizetett hozzájárulást és a hozzátartozói ellátást finanszírozó járulékrészt sem. A felhalmozott összeg csak addig lenne örökölhető, amíg a számlatulajdonos nem megy nyugdíjba.

További megkötés lenne, hogy az örököst nem lehetne szabadon megválasztani, első körben a házastárs, annak hiányában pedig a gyermekek öröklőnének. A javaslat szerint külön vizsgálándó kérdés, hogy az élettársi, bejegyzett élettársi viszony milyen megítélés alá esne, illetve, hogy a vérszerinti, valamint az örökre fogadott vagy nevelt gyermekek is egy kalap alá tartoznának-e. Válskor a nyugdíjszámlán is osztozni kellene. A jövőben az öröklött számlaegyenleg lenne az öregségi özvegyi nyugdíj alapja.

Az árvaellátás és az ideiglenes özvegyi nyugdíjkifizetések viszont – mint korábban említettük - külön járulékra alapuló, elkülönült szolgáltatások lennének.

Az özvegy, miután elérte a nyugdíjkorhatárt, az aktuális egyéni számla-egyenlege, illetve a maradék öröklött számlaegyenlege alapján kapna nyugdíjat. A szaktárca elképzelései szerint a nyugdíjba vonuló házasoknak eleve nem egyszemélyes, hanem - a házastárs korát figyelembe vevő – kétszemélyes járadékot állapítanának meg. Így az egyék házassfél halála után az özvegye ő utána is kapna nyugdíjat. Ez a szabály mindkét házastársra vonatkozna.

A gyermeknevelést jutalmazhatja az új nyugdíjrendszer. A gyermeknevelés elismerése központi eleme lehet a jövőbeli szabályozásnak. A jelenlegi nyugdíjkorhatár pedig a jövőben csak azokra a házaspárokra lenne érvényes, akik legalább két gyereket felneveltek és valamilyen szakmához juttattak, illetve iskolázottsághoz.

VÉLEMÉNY:

Statistikailag egyértelműen alátámasztott, hogy Magyarországon a járulékfizetés hajlandósága igen alacsony (részmunkaidő, bejelentési kötelezettség elmulasztása), ezért félő, hogy hosszú távon – az egyéni számlák bevezetésével -, a mélyszegénység nagyobb arányú lesz. A jövőben a nyugdíj megállapítása kizárólag az egyéni számla alapján lesz lehetséges.

Nem lehet egyetérteni azzal, hogy az öregségi nyugdíjra befizetett egyéni járulék mértéke 20% lenne, szemben a jelenlegi 10%-kal. Az előterjesztés szerint szóba jöhet a bruttóítás lehetősége is, amely - mint már köztudott tény - a munkavállaló számára reáliscsökkenést eredményez.

Nem tudunk egyetérteni azzal sem, hogy amennyiben felborul a nyugdíj-biztosítási alap egyensúlya, akkor lehetőség lenne a nyugdíjkorhatár automatikus emelésére. Figyelembe véve a lakosság egészségügyi állapotát, illetve a várható élettartamot Magyarországon, ez az elképzelés nem lehet megalapozott és egyenesen a létbizonytalanságot erősíti, tekintettel a munkalehetőség korlátos voltára.

Jövőben az özvegyi nyugellátás alapja is az egyéni számla egyenlege lenne, amely az özvegyi ellátás színvonalának csökkenését eredményezheti. További visszalépés, hogy az egyéni számlán felhalmozott összeget csak a házastárs, annak hiányában csak a gyermek(ek) örökölhetnék és ez is csak addig működne, amíg a számlatulajdonos nem megy nyugdíjba.

Gaál Gábor szakértő

BÁNYAMUNKÁS

A BDSZ álláspontja a tervezett munkajogi változásokkal kapcsolatban

A Széll Kálmán- és a Magyar Munka Terv a munka világát érintő elképzeléseinek nem titkolt célja Európa leg rugalmasabb munkajogi szabályozásának kialakítása.

A koncepció alábbiakban felsorolt elemei egyértelműen tükrözik, hogy a Kormány olyan típusú változásokat kíván alkalmazni a munka világában, amelyek a munkavállalók eddigi szerzett jogait sértik:

Az Országgyűlés elfogadta 2011. július 4-én azt a munkaügyi törvény-csomagot, amely több ponton megváltoztatja a Munka törvénykönyvét (továbbiakban: Mt.):

A próbaidő mértékét 6 hónapra lehet emelni kollektív megállapodással. Az időtáv indokolatlanul hosszú, az eddigi szabályozás szerint a próbaidő mértéke 3 hónap volt, ami elégséges volt ahhoz, hogy kiderüljön, hogy a munkavállaló alkalmas-e az adott munkakör ellátására. Sajnálatosan jellemző volt az eddigi szabályozás mellett is, hogy a munkavállalót a próbaidő lejárta előtt 1 héttel vagy pár nappal közölte a munkáltató, hogy nem lehetséges a továbbfoglalkoztatása.

A munka- és pihenőidő rendszerének átalakítása a nagyobb rugalmasság érdekében. A tervezet mellőzni kívánja a felek megállapodásainak szabadságát szükségtelenül korlátozó hatályos rendelkezéseket. Pozitívum, hogy a munkavállalót megilleti évenként egyszer legalább 14 összefüggő naptári nap távollétet biztosító szabadság.

Számos bérpótlékot nem kíván megtartani a Kormány. A munkáltató előírhatja, hogy túlmunka esetén a pótlék helyett szabadidő jár, ami nem lehet kevesebb a végzett munka időtartamánál. Túlmunkát várnak el a munkavállalóktól pénzbeli ellentételezés nélkül, helyette szabadidőt kapnának a dolgozók. A kérdés, hogy vállálják-e a túlmunkát a munkavállalók ezekkel a feltételekkel? Csak éjszakai és rendkívüli munkavégzés pótlékát kívánják jogszabályban rögzíteni. Mi történik a veszélyes munkakörben dolgozó, ionizáló sugárzásnak kitett dolgozókkal? A veszélyes munkakörben való munkavégzést nem lehet elvárni, anyagi ellentételezés nélkül, hiszen a munkavállaló egészségét kockáztatja a munkavégzés során. Érdekvédelmi szempontból elfogathatatlannak tarjuk a rendelkezés gondolatát és szellemiségét egyaránt.

Száznolcvan helyett legfeljebb kilencven napig lesz folyósítható a jövőben az álláskeresői járadék, miután az Országgyűlés elfogadta több kormánypárti politikuskak a foglalkoztatásról szóló törvény módosításához fűzött indítványát. A jelenlegi hazai piaczgazdasági körülmények között a munkavállalóknak átlagosan 16-18 hónap kell álláskeresőként tölteni, hogy visszatérjen a munkaerőpiacra. A módosítás révén a járadék kifizetését követően akár hónapokig, vagy akár több mint 1 évig pénzbeli ellátás nélkül maradhatnak az állásukat elvesztő munkavállalók.

A várhat jövőbeni munkajogi módosításokról, kormányzati törekvésekről:

Az új Mt. koncepciójának tervezete lehetőséget ad a kis- és középvállalkozásoknak a munkaviszony megszüntetésének megkönnyítésére. Be kívánják vezetni a leg rugalmasabb foglalkoztatás lehetőségét. A változások a munkavállalókat hátrányosan érintik. A tervezetből nem derül ki egyértelműen, hogy milyen változásokat kívánnak életbe léptetni, és milyen alapon különböztetik meg a munkavállalókat aszerint: hány főt

foglalkoztató munkáltatónál állnak munkaviszonyban.

A védett munkavállalók körét szűkíteni kívánják az új rendelkezésekkel. Az anyagban arra hivatkoznak, hogy magas képzettségű és jövedelmű, erős munkaerő-piaci pozícióval rendelkező munkavállalókra vonatkozna a javaslat. A kérdés, ki határozná meg, melyik munkavállaló számít jól kvalifikálnak és milyen összeghártárt jelent a magas jövedelem. A jelenlegi magyar piaczgazdaságban lehet egyetemi diplomával közel a minimálbér összegét keresni – vagy álláskeresőnek lenni – és lehet egy hiányszakmával magas jövedelemhez jutni.

A tervezet szerint a kollektív szerződések nem csak a munkavállalók javára, hanem a munkavállalók hátrányára is eltérhetnek az új Mt-től. A KSZ alapvető feladata, hogy többletjogosítványokat és feltételeket határozzon meg a felek számára, elsődlegesen a munkavállalók számára, amely az Mt-től térnek el pozitív irányban.

Az üzemi tanácsokat többletjogosítvánnyal ruházná fel az új szabályozás, újból lehetne kötni üzemi megállapodást, ott ahol a munkahelyi feltételek miatt nem lehet kollektív szerződést kötni. Minden munkahely esetén lehet kollektív szerződést kötni, természetesen ehhez az kell, hogy az adott vállalatnál legyen szakszervezet. A szabályozás megváltoztatásával a munkahelyeken nehezebben jönnek létre munkavállalói érdekképviselések. Ahol vannak szakszervezetek, ott is a munkáltatókat arra ösztönöznék, hogy szakszervezet helyett üzemi tanács legyen – vagy az sem, mivel nem lesz kötelező a létrehozása.

Az üzemi tanácsok kompetenciája lesz a beleszólás joga, amely történelmileg mindig is szakszervezeti jogosítvány volt. A tervezett egyértelmű célja a szakszervezetek gyengítése, a munkavállalói érdekvédelemének fel számolása.

Az anyag cinikusan fogalmaz: „Még mindig a munkahelyeken működő szakszervezetek”-ról beszél. A kormányzati akarat nyilvánvaló, a szakszervezeteket száműzni kívánják a munkahelyekről.

A szakszervezetektől el akarják vonni azt a kompetenciát is, hogy a munkáltató működését érintő döntésekben közreműködhessen, valamint a kifogást nyújthasson be egyes intézkedésekkel szemben. Ismét alapvető szakszervezeti jogokat kívánnak elvenni és átruházni az üzemi tanácsokra. Az intézkedésekkel tovább nő a munkáltató erőfölénye. A szakszervezeti tisztségviselők védelmét is meg akarják szüntetni az új módosítással. A Kormány minden eszközt fel kíván használni, hogy a munkavállalói érdekvédelem visszaszoruljon, megfélemlítve az ágazati szakszervezeti vezetőket (lásd. Szima-ügy), illetve az alapszervezeti munkavállalói érdekvédelem minimalizálására törekszik. Melyik alapszervezeti szakszervezeti bizalmi lépne fel érdeksérelem esetén, ha ezzel saját állása kerül veszélybe? A változások révén a munkaerő-kölcsönzés szabályait kívánják felülvizsgálni.

Információk szerint akár 5 éven keresztül is lehetne kölcsönözni a munkavállalókat.

Indoklásmentes felmondás lehetőségének bevezetését is tartalmazza a tervezet. A munkavállalókat bármikor, bármennyi szolgálati év után elbocsáthatóvá válnának. Az Alkotmánybíróság döntése értelmében ennek alkalmazására már nincs lehetőség.

Munkavállalói kártérítési felelős-

ség szabályozásának megváltoztatása. Az új tervezetben nincs összeghátár megjelölve, ezáltal a munkavállaló az okozott kár teljes mértékével felel.

Ezzel olyan élethelyzeteket eredményezhetnek, amelyek akár a munkavállaló és teljes családjának vagyónának elvesztéséhez is vezethet.

A munkavállalás alsó korhatárát a tankötelezettségéhez kívánják igazítani. Még mindig nincs döntés, hány éves korig kell tanulói jogviszonyban lennie a hallgatónak.

A munkaszerződések tartalmának, valamint a próbaidőre vonatkozó rendelkezések egyszerűsítését célozzák meg a változásokkal. Csökkentenék a munkáltató tájékoztatási kötelezettségét, például nem lesz köteles tájékoztatni a munkaadó a rövid tartamú, illetve csekély időtartamú részmunkaidőre létesített jogviszonyok esetén. A rendelkezések ismét a munkáltatói döntések szabadságát növelik. Sajnálatosan a tájékoztatási kötelezettség számos munkahelyen nem történt meg sem írásban, sem szóban eddig sem, a változások újból a munkavállalói kiszolgáltatottságot növelik.

Az új munkajogi törvény a felmondási tilalom intézményét kívánja lazítani. A tervezet alapvetően változtatná meg a munkajogviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményeit rendező jelenlegi szabályozást azzal az indokkal, hogy ez a munkáltató számára aránytalan és méltánytalan terhet jelent. A rendelkezés újból a munkáltatóknak biztosít előnyöket, míg a munkavállalók élethelyzetét és jövőbeli kilátásait elbizonytalanítja.

Munkáltatói rendes felmondás esetén indokolatlan a végkielégítés megfizetése, ha a felmondás indoka a munkavállaló magatartásával függ össze. Általában ilyenkor nem rendes, hanem rendkívüli felmondás jogával éltek a munkáltatók, így a rendelkezés nem releváns.

Csökken a gyermek gondozása, vagy ápolása miatt adható fizetés nélküli szabadság mértéke.

Az eddigi 1 év időtartamot kívánja a tervezet 6 hónapra csökkenteni.

Korlátozni kívánják a munkaügyi ellenőrzést, legalább 15 vagy 25 főt foglalkoztató munkáltató esetén nem szervezet ellenőrizné a vállalkozást, hanem auditor. Egy ellenőr alkalmazása a hatóság helyett növelheti a korrupciós lehetőségeket.

Az új Mt. társadalmi vitáját a szabadságolások időszakára, befejezését 2011. augusztus 20-ára tervezik. A határidő ily módon történő megadásával véltetően csökkenteni kívánják annak a lehetőségét, hogy az érdekképviselések valóban fel tudjanak készülni a változásokra, és álláspontjuk kialakítására a tervezettel kapcsolatban.

Összességében véve megállapítható, hogy a munkaügyi jogszabályok tervezett módon történő megváltoztatása a munkavállalók jogvédelmét csorbítaná, kiszolgáltatottságukat növelné. Érzékelhetően a munkáltatói érdekszféra elvárásainak megfelelő módosítások kerülnének az új Mt-be. A tervezett változtatásokkal a Bányá-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete nem érthet egyet. Álláspontunk szerint a változások bevezetése és elfogadása előtt a szociális partnerekkel történt megegyezésre van szükség. Az új Mt. koncepciójának és szabályozási irányai meghatározásának határidejét legalább 1 hónappal 2011. szeptember 20-ig szükséges meghosszabbítani.

Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete

Autós tüntetések, demonstrációk

Június 16-án, az ország 18 nagyvárosában összehangolt szakszervezeti megmozdulásokra került sor. A kollégák forgalomlassító autós demonstrációt tartottak Budapesten, Debrecenben, Győrben, Kecskeméten, Nyíregyházán, Pécsen, Salgótarjánban, Szegeden, Székesfehérváron, Szekszárdon, Szolnokon, Szombathelyen, Veszprémben és Zalaegerszegen.

Egerben, Kaposváron, Miskolcon és Tatabányán pedig tüntetés volt. A tiltakozás és a követelés mindenhol egybecsengett: a munkavállalói érdekképviselők a leghatározottabban elutasítják a munkanélküli és szociális ellátások „drasztiki-

kus” csökkentését, a nyugdíjrendszer és az oktatás ésszerűtlen átalakítását, a dolgozókat sújtó intézkedéseket, és az országos érdekegyeztetés tripartit meg-szüntetését.

A budapesti autós felvonuláson a BDSZ is képviseltette magát.

Három kérdés hat válasz

Villáminterjú a két szakszervezet vezetőjével

Kérdések:

1. Az integráció nyilvánvalóan erősebb és így hatékonyabb szervezetet eredményez. Ugyanakkor miként tudják az egyedi, az ágazatra jellemző érdekeket képviselni a jövőben? Másként fogalmazva, mit várnak el az egyesüléstől?

2. 2009-ben a Ruházati Dolgozók Szakszervezete (RDSZ) és a Textilipari Dolgozók Szakszervezete (TDSZ) egyesült a Bányászszakszervezettel. A Bőripari Dolgozók Szakszervezetével tovább növekszik a női tagok aránya a szervezetben., milyen változást hozott a két „női” ágazat csatlakozása? Milyen rétegpolitikát kívánnak folytatni a jövőben?

3. Az integrációk eredményeként egy sokszínű, erős ipari szakszervezet alakul ki. Eddig tagozatok működtek a Bánya-, Energia- és Ipari szakszervezetek belül, a bővülést követően hogyan, miként osztják meg a munkát a jövőben?

Válaszok:

Kovács Jánosné a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének elnöke:

1. Az integráció célja nem más, mint azoknak a feltételeknek és erőnek az összevonása, amelyre külön-külön méretünk miatt már nem volnánk képesek. Az érdekvédelmi munka fontos feltétele annak a szakértői bázisnak a megteremtése, amely remélhetőleg az eddigieknél jobban tudja segíteni a munkahelyi és ágazati érdekegyeztetést. A szakszervezet ereje leginkább mégis a tagok létszámában és összefogásában rejlik. Nagyon sokat kell még tennünk azért, hogy minél több munkavállaló-

ban tudatosuljon az, hogy az összefogás az egyedüli lehetőség számukra, hogy kiszolgáltatott helyzetükön változtatni tudjanak. Külön-külön egyénileg csak veszíthetnek.

2. Az integráció szükségességéről éveken át csak beszéltünk. Ma is sokkal többen fogalmazzák meg a szükségességét, mint ahányan konkrétan cselekszenek. Azt remélem, hogy a három könnyűipari szakszervezet csatlakozása csak a kezdete lesz az összefogásnak, és hamarosan követni fognak bennünket mások is. Örölnék, ha néhány éven belül létrejönne az a nagy ipari szakszervezeti szövetség, amelyre a közép-szinten nagy szükség lenne. A női ágazat csatlakozásával arányosabbá válik a tagság összetétele, úgy gondolom, hogy a rétegpolitikát is meg fogja határozni.

3. Az egyesült szakszervezetben vannak szakmai specifikumok, de mi azért olyan szakszervezethez csatlakoztunk, ahol hasonló problémákká: küzdenek. Valamennyiünknek nagy hangsúlyt kell fektetni a munkahelyek megtartására, a bérek növekedésére, a munkavállalói kiszolgáltatottság csökkentésére, stb. A Bőripari Dolgozók Szakszervezete az egyesüléssel megszűnik, de azonnal létrejön a bőripari tagozat, ahol a szakmai problémákat a „mi emberünk” képvisel. A tagozat keretein belül meg tudjuk őrizni eddigi hagyományainkat és viszonylagos önállóságunkat is.

Rabi Ferenc, a Bánya- Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke:

1. Az egyesüléssel egy új - de a haladó hagyományokra, szakmakultúrára, az elért eredményekre támaszkodó - szakszervezet jön létre.

A fúzió akkor lesz sikeres, ha minden szervezet pozitív tapasztalatai beépülnek a közös munkába, tagozati szinten tudjuk biztosítani az ágazati párbeszéd, a kollektív szerződéskötés feltételeit és jobb hátteret tudunk teremteni a munkahelyi alapszervezetek működéséhez, a megállapodásaik kialakításához. A cél adott: jobb életminőséget teremteni az általunk képviselt szakszervezeti tagoknak, munkavállalóknak.

2. Megerősödött a BDSZ női rétegtevékenysége. Korábban - szakmánk jellegzetessége miatt is a BDSZ női képviselőjének biztosítása is problémát okozott. Akkor eredményes a rétegmunka, ha az életkor vagy ez esetben a nemi identitás sajátosságait, megfogalmazni. Erre már lehet építeni konkrét szakszervezeti követeléseket, sikeres kollektív szerződéseket. Nem véletlen, hogy a GENDER az európai szakszervezeti politikában is fontos szerepet kap.

3. A tagozatok működését Alapszabály és Szervezeti és Működési Szabályzat garantálja. Ezek a keretei a szakmaiság megőrzésének. A hagyományok, a bőrös szakszervezet 143 éve, megőrizendő értékeket tartalmaz. Ezt a jövőben is biztosítani kell, építeni kell rá, mert erősebbé teszi a közös szakszervezetet, a jövőbeni egységes ipari szakszervezetet. Ezt a célt szolgálják a szakmai alapítványok is. A tagozatok segíthetnek a közös feladatok megoldásában, a gondolati és cselekvési egység megteremtésében. Amennyiben ez kialakul, biztos vagyok benne, hogy a fúzió is sikereket hoz majd a munkavállalóinknak és a BDSZ-nek.

-cseh -

A bőripari munkások szakszervezetének története

A kezdet 1868-1949-ig

Elődeink 1868. június 12-én alapították meg az Általános Cipészmunkások Szakegyletét. Alapítói között megtalálható: cipészek, csizmadiák, cipőfelsőrész-készítők, tímárok, szíjgyártók, nyergesek, bőröndösök, bőrdíszművesek, szűcsök, kesztyűsök, sapkások, szörmekikészítők.

A korabeli feljegyzések szerint a szervezkedni akaró cipészeket üldözték, az agitátorokat elfogták, becsukták, vagy eltoloncolták. A cipészeket azonban nem lehetett eltántorítani a szervezkedéstől. 1872-ben szövetekedtek a csizmadiákkal, így nevük Cipész és Csizmadia Munkások és Munkásnők Szakegylete lett.

A szakszervezet erősödését a hatóságok akadályozták, a szervezet vezetőit kiutasították Budapestről, ami a szervezkedési kedvet megállította. A mozgalom több éven át tartó stagnálása után 1892-ben budapesti Bőröndös Szíjgyártó Nyitertes Munkások Szakegyletet alakítottak.

A szakmában már abban az időszakban is jellemzőek voltak az alacsony bérek, a rossz munkakörülmények. Általános volt a 14-16 órás munkanap. De mivel a szakmák szezonjellegűek voltak, a munkaidő a fődényben 15-16 óra is lehetett, de előfordult a 18-20 óra is.

A cipőfelsőrész készítő első harca 1894-ben a 10 órás munkanapért és a minimális bérért volt. Ugyanebben az évben a Budapesti Bőröndös Munkások kilenc héti vívtak sikerrel végződő bérharcot.

A szakszervezetek arra törekedtek, hogy a kivírt magasabb munkabérek szerződések megkötésével is biztosítsák. A munkaadók még idegenkedtek a kollektív szerződésektől és ragaszkodtak ahhoz, hogy becsületszavuk elégséges garancia legyen a megadott

munkabérek betartására. Hamar bebizonyosodott azonban, hogy adott szavuk nem sokat ér, és a további harcokban a kollektív szerződéshez ragaszkodtak munkások. 1920 végére a szakszervezetek szervezetsége elért 10 ezer főt. A szakszervezeti tagok adakozásából és az ingatlanok eladásából elődeink megvásárolták Dob utcai székházat. Ezzel teremtették meg a bőripari munkások otthonát. A két háború közötti évek - főleg a gazdasági világválság hatására - a legharcosabbak voltak a szervezetünk életében. A 30-as évek vége felé a háborús készülődés hatására több munkástörvényt is hoztak, pl., szabályozták a cipő és bőripari legkisebb béreket. A taglétszám országosan folyamatosan nőtt, és 1945 végére elérte az egymilliót.

A háború után 1945. február 5-én a Magyar Bőripari Munkások Országos Szabad Szakszervezete a Dob utcai székházban kezdte meg ismét működését. A szakszervezetbe visszatértek a rokonszalmák, és 1946. augusztus 1-én életbe léptek a bőripari szakmákban megkötött új kollektív szerződések.

A szocializmus időszaka 1949-1989-ig

Az iparági szervezkedés felülről jött létre, a SZOT Titkársága 1949. július 22-én mondta ki a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének létrejöttét. Az ágazati szakszervezetek az adott körülmények között igyekeztek önállóságukkal élni. A szakmák a bérezés, üdülés területén léptek fel a tagságuk érdekében, szociális, egészségügyi és munkavédelmi intézkedéseket foganatosítottak. A szakszervezetek a tagok napi problémáival foglalkoztak, a gyermekeik bölcsődei, óvodai elhelyezésével, beiskolázás támogatása jelentette sokaknak a szakszervezethez való kötődést. Szakszervezeti csoportok alakultak, amelyeket bizalmiak irányítottak. A

bizalmi legfontosabb joga volt az egyetértési jog, melyet a dolgozók személyi alappbérenek megállapításában gyakorolt. A bizalmi képviselte a csoport tagjait, a munkaviszonyt érintő kérdésekben a dolgozók érdekében, nevükben és helyettük eljárhatott.

A kollektív szerződésben foglaltak azonban nem a munkáltató és a munkavállaló szabad alkujaként jöttek létre, hiszen, ekkor még, az állam határozta meg annak tartalmát. A 80-as évek második felében érzékelhetővé vált a válság a gazdaságban és a társadalomban. A növekvő árak, a folyamatosan csökkenő reálbérek, az elértéktelenedő nyugdíjak már a családok hétköznapiiban is súlyos problémát okoztak. A SZOT új vezetése 1988 júliusában felhívással fordult a szervezett dolgozókhoz, melyben fordulatot, reformot és megújulást követelt az egész társadalomban és szakszervezeti mozgalomban. 1988. december 2-4-én sorra kerülő szakszervezetek országos értekezlete kimondta, hogy a szakszervezet olyan érdekképviselői, érdekvédelmi szervezet, amely nem részese a hatalomnak. E tanácskozást követően sorra tartották meg a szakmai, ágazati szakszervezetek előrehozott kongresszusait.

A Bőripari Dolgozók Szakszervezete 1989-ben megtartott kongresszusán a küldöttek kiálltak a bőrös-, cipős- konfekciós szakmák erőteljesebb képviselőtéért, az 1991-es rendkívül kongresszus pedig nagy felelősséggel a szervezeti átalakítás mellett a bőrös-, cipős és konfekciós szakma egysége mellett döntött.

A rendszerváltás időszaka 1989-2010-ig

A rendszerváltás gyökeresen átalakította a bőr, konfekció és cipőgyártással foglalkozó nagyvállalatokat. A KGST megszűnésével összeomlott e szakmák piaci háttere, veszteséggé váltak a

bérmunkagyártások is. A 90-es évek egyre romló gazdasági helyzetére a munkáltatók először szigorú költség-gazdálkodással, átszervezésekkel, majd nagyfokú létszám leépítésekkel reagáltak. Megkezdődött az állami vállalatok privatizálása. Sem az állam, sem a magántulajdonosok nem tudták megmenteni az ágazatot, elsőként mentek tönkre a bőrgyárak majd őket a konfekcióipar követte - jelenleg csak a Samsonite-Hungária Bőrönd Kft működik, majd ugyanerre a sorsra jutott a cipőgyárak többsége is. A számtalan cipőgyárból a Bőripari Dolgozók Szakszervezetéhez jelenleg összesen három cipőgyár tartozik.

A szakszervezetek és a munkavállalók nagyon nehezen éltek át ezt a helyzetet, legfájdalmasabb veszteség a több ezres munkavállaló - és szakszervezeti tag - elvesztése volt. Ez a helyzet a szakszervezeti szervezeti átalakítást is kikényszerítette. Az egyre fogyó taglétszám már nem biztosította az egyre szűkülő szakszervezet működési költségeit.

A Bajza utcai székház bérbeadásával egy ideig sikerült pótolni a kiadásokat, de a bérbeadás sok problémával járt, végül úgy döntöttek, hogy 2006-ban eladjuk ezt a nagyméretű székházat, és kisebbre cseréljük. A helyzet nem változott semmit, a befolyt tagdíj továbbra is csak töredéke a működési költségeknek, ezért a maradék szakma és szakszervezeti tag fennmaradásának érdekében felelős döntést kell hoznunk annak érdekében, hogy a meglévő szakszervezeti tagság érdekképviselője hosszú távon is biztosított legyen.

Átalakulás „egyesült erővel” 2011. július 1.

A Bőripari Dolgozók Szakszervezete

évek óta foglalkozik az egyesülés gondolatával. A 2008. november 22-i XXVII. kongresszus konkrét döntést hozott arról, hogy három szakmával kezdjünk tárgyalásokat a szervezeti integrációról: a Bánya-, és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetével, a Vasas Szakszervezeti Szövetséggel és a HVDSZ 2000-el. A négyfős tárgyaló bizottság első lépésben mindhárom szakszervezet elnökével egyeztetett, ők kinyilvánították, hogy szívesen tárgyalnak befogadásunkról. 2009. év végén megtörtént a Bányász, Textiles és Ruhás Szakszervezet egyesülése. Mind a három szakszervezetnél kongresszus fogadta el a feltételeket. Megváltozott a nevük is, Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete jelezve azt, hogy ez a szervezet minden ipari szakmára befogadó lenne. A Textilipari Dolgozók Szakszervezete és a Ruhaipari Dolgozók Szakszervezete megszűnt és szervezeti jogutódként textilipari és ruhaipari tagozatként működik tovább a Bánya- Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetén belül.

A 2009 októberi tisztségviselői továbbképzésen a bizalmiak, egy emberként, az egyesülést választották. Az alapszervezetek is megtárgyalták a lehetőségeket és az Áltagszervezeti Elnökök Tanácsa ennek megfelelően is teljes egyetértésben döntött az egyesülésről.

A Bánya- Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete XXXIII. kongresszusa is egyhangúlag döntött a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének befogadásáról.

Köszönjük alapítóinknak és a sok-sok bizalminak és tisztségviselőnek, hogy eddig fenntartották szervezetünket, őrizték hagyományainkat, bizván állítjuk, hogy most is jól döntöttünk és továbbra is megtaláljuk tagságunk megfelelő védelmét, az új szervezetben.

Cs. Zs.

Az európai szakszervezetünk élén

Interjú Reinhard Reibsch-el, az EMCEF leköszönt főtitkárával

- Hogyan kezdődött a szakszervezeti pályafutásod, s hogyan jutottál el a főtitkári pozícióig?

- Szakszervezeti tevékenységemet ifjúsági képviselőként kezdtem Mainzban, az üvegiparban, a mai Schott Glaswerke vállalatnál. Annak idején egy mozgalom bontakozott ki sok vállalatnál a tanoncok között, amelynek célja a képzés minőségének és a szociális feltételeknek a javítása volt. Miután 1973-ban tanulmányaim befejezésével megszereztem a laboránsi képesítést, a Schottnál nem tartottak tovább igényt a munkámra. A szakmámban nem tud-

tam sehol elhelyezkedni, mivel a munkáltatók akkoriban az elkötelezett fiatal szakszervezeti aktivistákat feketelistára tették. Ekkor elvégeztem a Frankfurti Egyetemen működő Munkásakadémiát. Ezt követően a DGB (Német Szakszervezeti Szövetség) keretében végzett szakszervezeti ifjúsági képzési tevékenység révén az akkori Vegyi-, Papír-és Kerámiaipari Szakszervezethez (IG Chemie Papier Keramik) kerültem. A nemzetközi és európai témák számomra elejétől fogva kiemelt szerepet játszottak.

- Mi volt a legnagyobb eredmény, amit a te főtitkárságod alatt az EMCEF elért?

- Ez minden bizonnyal az EMCEF megreformálása volt, amelynek elfogadására a tagszervezetek közötti hosszas vitát követően a 2004-es kongresszuson került sor. Ezzel megteremtődtek a legfontosabb feltételek az EMCEF hatékony munkája számára, olyanok, mint a tagszervezetek fokozott részvétele a tevékenységben, a jobb információ-áramlás és koordináció, valamint a fontos témákkal kapcsolatos közvetlen és széleskörű tájékoztatás. Ez megteremtette az előfeltételeket az időközben kialakult öt ÁPB létrehozásához, valamint a több mint 200 EÜT eredményes támogatásához. Az Európai Vasas Szövetséggel és az Európai Textil-, Ruha- és Bőripari Szövetséggel elmúlt évben elkezdett tárgyalások, amelyek egy új, közös európai ágazati szövetség létrehozását célozzák, szintén építhetnek ezekre az eredményekre, és ezzel hozzájárulhatnak az európai szakszervezetek kilátásainak javításához.

- Mi volt az, amit szeretnél volna megvalósítani, de nem sikerült?

- A fejlődés az Európai Unióban élő

emberek számára gyakran csak lassan halad előre – ezen a területen hatékonyabb szociális intézkedéseket vártam volna, ami azonban sajnos nem volt elérhető. A jövőben ezért a szakszervezetek nagyobb európai elkötelezettségére lenne szükség, amit a nemzeti szinten szaporodó problémák miatt gyakran nem könnyű elérni. Ha a szakszervezetek az Európai Unióval szemben egy erősebb pozíciót akarnak elfoglalni, aminek az EU növekvő hatáskörei miatt nincs más alternatívája, akkor fokozniuk kell európai szintű tevékenységüket. Ezen a területen, nézetem szerint, van mit pótolni.

- Hogyan értékeled a magyar bányászszakszervezettel való kapcsolatot, s a BDSZ szerepét az EMCEF-ben?

- A magyar bányászszakszervezettel

való együttműködést én mindig is kimondottan szolidárisnak és széles látókörűnek érzékeltem. Ennek egyik példája minden bizonnyal az európai bányaiipar jövőjével foglalkozó EU-pályázat, amely a BDSZ irányításával és a bányász szakszervezetek, valamint munkáltatói szervezetek részvételével valósult meg. A bányaiipar európai uniós jövőjével foglalkozó „Budapesti nyilatkozat” által ez a projekt fontos igazodási pontot teremtett a Bányaiipari ÁPB és az EMCEF ágazati tevékenységé számára. A BDSZ az EMCEF számtalan más akciójában is tevékenyen részt vett. Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke az elnökségünk tagjaként, valamint az EMCEF Szociális Párbeszéd Bizottságának elnökeként jelentősen hozzájárult munkánk sikeréhez.

- Az EMCEF tagszervezetei részt

vettek a budapesti ETUC tüntetésen. Hogyan értékeled a demonstrációt, s milyen hatása volt az eddigi hasonló tiltakozásoknak?

- A demonstráció előtt sokan találgatták, hányan fognak részt venni a tüntetésen. Az, hogy sikerült több mint 50.000 szakszervezeti tagot mozgósítani Magyarországról és a környező országokból, nagy sikerként értékelhető. Ez nemcsak felülmúlta a várakozásokat, de aligha lehetséges, hogy a magyar kormány vagy az EU ne vegyen róla tudomást. Ez biztató jel arra nézve, hogy erősödik a közép-kelet-európai szakszervezetek öntudata. A szakszervezetek megmutatták, hogy mit képviselnek, mik a követeléseik, és hogy képesek mozgósítani. Az elmúlt évek európai tapasztalatai azt mutatják, hogy az ilyen demonstrációkra szükség van ahhoz, hogy szociális kérdésekben javulást lehessen elérni.

- Hogyan tervezed az „EMCEF utáni” életed?

- Visszanézve azt mondhatom el, hogy egész aktív életemben szakszervezeti kérdésekkel foglalkoztam. Ez bepillantást engedett sok fontos kérdésbe, ami jelentősen gazdagította személyes fejlődésemet. Amiatt azonban, hogy ez a tevékenység minden időmet lefoglalta, kevés időm maradt a magánélet olyan szféráira, mint a család, a barátok vagy a hobbi. Erre most több időt szeretnék szánni. Természetesen, ilyen hosszú szakszervezeti múlt után továbbra is figyelemmel fogom követni a szakszervezeti élet és a szociális fejlődést történéseit. A kelet-közép-európai események további alakulása különösen érdekel, amit megkülönböztetett érdeklődéssel fogok figyelni.

H.I.P.

A ProGe védi a megnyílt osztrák munkaerőpiac munkavállalóit

A találkozó szünetében beszélgettem Peter Schiessler szövetségi titkárral.

- Az általatok adott információból tudjuk, hogy a ProGe az ÖGB-n belül a legnagyobb létszámmal rendelkező szakszervezet. Mikor alakultatok és mely iparágak részvételével?

- 2009 novemberében a Vasas-Textil-Élelmiszer Ipari Szakszervezet, valamint a Vegyész Szakszervezet fúziójával jött létre a termelési- Ipari Szakszervezet. Jelenleg, a tanulókat és a nyugdíjasokat is beleértve mintegy kétszáznegyvenezer tagunk van.

- Milyen szakmákat képviseltek?

- Tizenhat szakma munkavállalóit tömörítjük. Ezek: fémipar, villamosipar, bányászat, energiaipar, vegyipar, papíripar, üvegipar, ásványi olaj ipar, textilipar, ruházati ipar, bőripar, élelmiszeripar, élvezeti cikkek, munkaerő-kölcsönzés, hulladék és szennyvízgazdálkodás, valamint a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás.

- Ez ennyi kollektív megállapodást is jelent?

- Nem. Ennél sokkal többet, hiszen vannak közbülső szintek. Évente száznegyvennégy kollektív szerződésről tárgyalunk a munkaadókkal, mely az egész termelési iparágat lefedi. Ezek a megállapodások szabályozzák a béreket és fizetéseket, a munkaidőt és sok más egyéb feltételt. Munkánk központi elemét ezek a tárgyalások alkotják. Ennek köszönhetően minden évben emelkednek a bérek és javulnak a munkakörülmények.

- Mennyi a szakszervezeti tagdíj?

- Havonta a bruttó kereset 1%-a. A bruttó keresetet a munkabér alkotja bele-

értve a túlórákat, a nehézségi, veszélyességi és szennyeződés miatti pótlékokat, a műszak-, a kiszállási, valamint az éjszakai pótlékokat. Nem számít viszont bele a béren kívüli juttatás, a költségterítés, a távollásági pótlék és a szállásköltség. A tagdíj befizethető a vállalatnál, a bérből való levonással, csekken, csoportos beszédési megbízással, közvetlenül a nyugdíjbiztosító intézet általi levonással, vagy a legközelebbi ProGe titkárságon. A szakszervezeti tagdíj leírható az adóból. Ide tartozik még, hogy a csekély mértékben foglalkoztatottak, a nyugdíjasok, a munkanélküliek, a bérlevonás nélküli betegek, az idő előtti anyasági védelemben részesülők és a nem keresők egyégesen havi három Eurót a diákok és hallgatók havi 0,70 Eurót fizetnek.

- Mit „kap” ezért a tagdíjért a tag?

- A munkavállalói érdekvédelem legfontosabb eszköze a kollektív szerződés, melynek minél kedvezőbb megkötése alapvető feladatunk. Ezen túlmenően tanácsadás minden munka- és társadalomjogi kérdésben. Tagjainknak ingyenes jogi védelem a munkajogból adódó valamennyi vitás ügyben. Ingyenes képviselő bíróságokon, társadalombiztosítási szerveknél és egyeztető hivataloknál az ÖGB jogvédelmi rendelkezéseinek értelmében. Munkanélküli és karácsonyi támogatás a szakszervezet részéről. Kötelező szakmai felelősségbiztosítás és szakmai jogvédelmi biztosítás. Szabadidőben bekövetkező balesetekre, a baleset miatti kórházi tartózkodás idejére járó táppénzre és a temetkezési költség-

gekhez való hozzájárulásra kötött biztosítás. Támogatások a katasztrófaalaphoz, a Karl Maisel-alaphoz és az Anton Proksch-alaphoz. Támogatás olyan tanfolyamokra, amelyek a szakmai képzést és továbbképzést szolgálják. Sztrájtámogatás. Kedvező üdülés Bad Hofgasteinben, Veldenben és Krumpendorfbán. Tagsági kártya – számos cégnél igénybe vehető kedvezmények. Ingyenes havi lapok: „Szerencse fel” (Glück auf) és Szolidaritás (Solidarität). A „Cult&Card” magazin ingyenes előfizetése. Ezeket a juttatásokat kizárólag a tagdíjakból finanszírozzuk. Ezzel biztosított a ProGe szakszervezet függetlensége.

- Nem kevés. Az idén május elsejétől megnyílik az osztrák munkaerőpiac a magyar munkavállalók előtt is. Hogyan segíti a szakszervezet az ő beilleszkedésüket, illetve érdekeik védelmét?

- Az Osztrák Szakszervezeti Szövetség és szakszervezetei erőteljesen felléptek a bérközpont elleni törvény meghozatalában, azért, hogy ténylegesen mindenki azt a bért kapja, ami jár neki. Azok a cégek, amelyek kevesebb bért fizetnek büntethetők és kemény büntetésekkel kell számolniuk.

- Tulajdonképpen mit szabályoz a bér- és szociális dömping ellen meghozott törvény?

- Minden Ausztriában dolgozó munkavállalót eddig is az osztrák kollektív szerződések szerint kellett bérezní. Aki ettől kevesebb bért kapott, annak saját magának kellett bírósághoz fordulnia, a cégeknek pedig a ki nem fizetett pénz

utólag meg kellett fizetni. A szakszervezetek tagjaikat ebben már eddig is ingyen támogatták. Az új törvény gondoskodik arról, hogy az alacsony bérezés büntethető legyen – éppen úgy, mint pl. a gyors-hajtás az autópályán. A cégeket a hatóságok feljelenthetik és azoknak nemcsak a munkavállalót megillető bért kell megfizetniük, hanem súlyos pénzbüntetéseket is.

- Azt honnan tudom meg, hogy milyen bér jár nekem?

- A minimálbéreket Ausztriában a kollektív szerződések szabályozzák, ezek a szerződések a szakszervezeteknek a munkaadókkal való megállapodás alapján jönnek létre. Az, hogy melyik kollektív szerződés van érvényben, az a szakmai ágazattól függ, amelyben foglalkoztatva vannak. Ha valaki például villanyszerelő egy kereskedelmi vállalkozásban, akkor a kereskedelmi alkalmazottakra és a villanyszerelőkre vonatkozó kollektív szerződés érvényes, egy fémipari cégnél ez a villanyszerelő azt a minimálbért kapja, ami a fémfeldolgozó-ipari szakmában érvényes. Az ugyanarra a tevékenységre fizetendő minimálbér tehát a különböző cégeknél különböző mértékű lehet.

- A fent felsorolt szakszervezeti szolgáltatások és juttatások a magyar munkavállalókat is megilletik?

- A szakszervezetek – a ProGe is – erőteljesen képviselik tagjaikat, teljesen mindegy, hogy milyen nemzetiségűek.

- Köszönöm a tájékoztatást.

HIP

HONLAP HÍR:

„Az ÖGB (Osztrák Szakszervezeti Szövetség) képviseletében Walter Sauer, ÖGB nemzetközi titkára fogadta egy szakmai találkozó keretében a BDSZ elnökségét 2011. május 27-én, Bécsben. Kihangsúlyozta a 2011. május 1-től érvényben levő szabad munkaerő-áramlás azonos feltételek melletti foglalkoztatás minden munkavállalóra vonatkozó vívmányát, amely Ausztriában már ez időponttól törvényileg szabályozott. A találkozón Peter Schiessler, szövetségi titkár és Martina Schneller, nemzetközi titkár a ProGe (Termelési-ipari szakszervezet) képviseletében tartott előadást az új szakszervezet megalakulásáról, annak folyamatáról és a jelenlegi gazdasági-politikai helyzetről Ausztriában. Bővebb tájékoztatást a Bányamunkás újságban közölt interjúban olvashatnak.”

Erős szakszervezet kell

Küldöttek értekezlete Bányaterenyén

Küldöttek értékelték a bányászszakszervezet alapszervezetének elmúlt évi munkáját Bányaterenyén. A küldöttértekezletet egyfajta kényszerhelyzet szülte. A művelődési otthonból kiszorultak, mert az egy ideje felújítás előtt áll. A mostani helyükön meg a valamivel több, mint 400 tag fele sem férne el. Így aztán maradt a küldöttek megválasztása. De mint kiderült, jól választottak

Érdekek és hagyományok

Nagy János, az alapszervezet elnöke beszámolójában hangsúlyozta, az elmúlt év fontosabb eseményei az érdekvédelmi munkához és a hagyományörzéshez kapcsolódtak. Az alapszervezet nyugdíjasok közössége, jelentős részük nehéz körülmények között él, segítségre szorul. Bhóm Gyuláné gazdasági vezető megerősítette ezt. Az alapszervezet valamivel több, mint 600 ezer forintból gazdálkodott tavaly, amelynek forrásai a tagdíjbevétel, a BDSZ és a megyei bányász alapítvány támogatása és a Fekete Gyémánt Egyesület sikeres pályázata volt. A pénz jó fele különböző segélyekre, beteglátogatásra és temetési segélyekre ment. Intéztek méltányossági nyugdíjat, szanatórium beutalót Sikondára, pihenést Berekfürdőre azoknak, akiknek szükségük volt rá.

A másik fontos dolguk a hagyományok őrzése, ápolása volt. Megülük a munkával, a bányászattal kapcsolatos ünnepeket. Emlékeznek mártírjaikra és azokra, akik balesetben veszítették életüket, támogatják özvegyeiket. A bányásznapokat városi rangra emelték, együtt tartják a városnapokkal. Tavaly 35 bányász korstól és emléklapot, meg egy kis pénzjutalmat adtak azoknak, akik hűségesen kitartottak a szakszervezet mellett 50-60 és 65 éven át. Szóba került az is, hogy a

hajdani bányaigazgatóság faláról eltűnt az emléktábla. Az 55. országos bányásznapon helyezték oda, amelyet Bányaterenyén tartottak, a bányásműlt emlékeztére. Az épületből szabadidős központot tervez a tulajdonos, de a bányászok azt szeretnék, ha az emléktábla visszakérülne a helyére. Mert a bányászhatnak meghatározó szerepe volt abban, hogy Bányaterenye városi rangra emelkedett.

Bizalmiak munkában

A beszámoló és az ezt követő véleménycsere résztvevői is elismeréssel szóltak arról a munkáról, amelyet a bizalmiak végeznek. Abban, hogy az alapszervezet az egyre nehezedő körülmények között is sikeres évet zárt, oroszlánrésze van a hűsz bizalminak. Összegyűjtik a tagdíjakat, viszik a segélyeket, a szükséges információkat a tennivalókról, meghallgatják, tovább adják az idős emberek panaszait, véleményüket és javaslataikkal együtt. S közben összegyűjtöttek a szénpénzből 178 ezer forintot, a megyei bányász alapítványba. Negyedévente jönnek össze, hogy megbeszéljék tapasztalataikat és azt is, hogyan mehetne egy kicsit jobban a székér.

Híves László főbizalmi külön szót érdemel. Csapatvezető vájár volt és Bányaterenyén tanulta a szakmát, itt volt vájár tanuló. Felelősséggel végzi a dolgát, irányítja „csapatát” most is. Feleségével, aki ugyancsak bizalmi, legalább ötven tagot keresnek meg, tájékoztatnak, viszik véleményüket a vezetőséghez és segítik megvalósításukat.

Valóságos kérdések

Aki csak szót kért a küldöttértekezleten a szakszervezetek erősítését szorgal-

mazta a munkavállalók és a nyugdíjasok hatékonyabb érdekvédelmében. Fogjanak össze a szakmák, legyenek bátrabbak, ne engedjék elvitatni a szakszervezetek jogait. Ezt erősítette Rákos József, a bányászszakszervezet Nógrád megyei nyugdíjas bizottságának elnöke is. Szólt arról, hogy a ruha és textilipari szakszervezetek csatlakozása a bányászokhoz, növelte a szakszervezet erejét és további integrációra készülnek az energiaiparban tevékenykedő szakszervezetekkel. Az utóbbi időszak tiltakozó megmozdulásainak részesei voltak a nógrádi bányászok is. Ott voltak a szolidaritási tüntetésen Márkushegyért, a budapesti demonstráción és a salgótarjáni autós felvonuláson tiltakozva a megszorító intézkedések ellen. A továbbiakban a megyei bizottság tevékenységéről szólt. Mint mondotta, az idei bányászünnepet Etesen szervezik, együtt az önkormányzattal. A településen az 1890-es évektől 1944-ig folyt bányászok. Most a bányásznapon emlékművet avatnak ennek tiszteletére.

A tanácskozáson ismertették és támogatták az MSZOSZ tíz pontját az ország valóságos kérdéseiről. Így azt, hogy ne a szegények fizessék meg a gazdagok életszínvonalának növekedését. A kormány teremtsen új munkahelyeket és garantálja a nyugdíjasok, köztük a korhatár alattiak létbiztonságát. Erdemi párbeszédet követelnek a munka törvénykönyvének változtatásáról, fellépnek a munkavállalók kiszolgáltatottsága és az olyan köz munkák ellen, amelyek mögött nincs anyagi fedezet. Sürgetik a szociális feszültségek megszüntetését a hátrányos helyzetben lévő területeken és az egészségügyi megszorításokat se a betegek fizessék meg.

Vincze Istvánt

„megyek és jön helyemre más. Csak ennyi hát?” (Radnóti)

hogy a megjelentek a megszokott felállásban utoljára hallgassák az együttes és vezetőjének búcsúelőadását. A könnyes szemű meghatott hallgatóság és a dalkar elbúcsúzott a sokak által jól ismert és tisztelt Jánostól.

A Vasai Nyugdíjas Szakszervezet is megköszönte időt és fáradságot nem ismerő munkáját, feleségének, Rózsikának, családjának a munkájához nyújtott több évtizedes támogatást. A dalkar tagjainak a sok szép, felejthetetlen percet mellyel egy-egy rendezvényen megörvendeztettek bennünket.

A Karnagy Úrnak és családjának kívánunk jó egészséget, nyugodt, hosszú életet és jó szerencsét.

Baumgartner Sándorné
a Vasasi Bányász Nyugdíjas Szakszervezet elnöke

A búcsú mindig fáj

Több évtizedes munka befejezésekor az ember számot vet mi történt vele, mit tett másokért, alkotott-e valamit, milyen munkát végzett.

Fábián János karnagy úr 1981. február 27-én alakította meg Vasason- az akkor még fekete szenéről ismert bányásztelepülésen - a népdalkart, akik nemcsak a helyi közösségekben, országos rendezvényeken - bányászklubok találkozóin - de külföldön is elismerést vívtak ki maguknak.

A karnagy úr szakértelme, áldozatkész munkája, emberi magatartása és a vele éneklő dalosok lelkesedése, felkészültsége igazi közösségé formálta őket.

A bányásznap, szakszervezeti rendezvények elképzelhetetlenek lettek volna fellépésük nélkül. A bányászathoz kötődő dalokkal is ápolták és őrizték dalkultúránkat.

2011. február 27-én zsúfolásig megtelt a Berze Nagy János művelődési ház,

Tájékoztató a VIT Nyugdíjpénztár 2011. május 24-én megtartott Küldöttközgyűlésének döntéseiről

Értesítjük Tisztelt Pénztártagjainkat, hogy a VIT Nyugdíjpénztár 2011.05.24.-én megtartott közös küldött-közgyűlése az összes napirendi pont tekintetében elfogadta a határozati javaslatokat, melyekről az alábbiakban adunk tájékoztatást.

– A közös küldöttközgyűlés jóváhagyta a Pénztár Önkéntes és Magánágazatára vonatkozó, valamint az egyesített, 2010. évről készített éves beszámolóját (mérleg, eredmény-kimutatás, kiegészítő

melléklet, üzleti jelentés), a könyvvizsgálói és Ellenőrző Bizottsági jelentés, az ingatlan értékbecslő és az aktuárius beszámolóját.

Az éves beszámoló teljes terjedelmében elérhető a pénztár internetes oldalán 2011. május 31-től az alábbi linken: <http://www.vitnyp.hu/adatok--szabalyzatok/ev-es-beszamolok>

A legfontosabb eredmények:

Éves összefoglaló 2010. évi befektetésekről (magán és önkéntes ágazat):

Hozam adatok	2010.	Ref.	10 év (2001 - 2010)	Ref.	Vagyon- növekedési mutató
Önkéntes ágazat					
Klasszikus	6,64%	6,28%	8,14%	7,97%	7,64%
Kiegyensúlyozott	6,54%	8,59%	7,84%	8,04%	7,45%
Növekedési	10,47%	9,87%	8,37%	8,39%	8,22%
Magán ágazat					
Klasszikus	6,64%	6,28%	7,54%	6,37%	6,63%
Kiegyensúlyozott	8,90%	8,54%	7,90%	6,44%	7,81%
Növekedési	10,47%	9,87%	8,30%	6,78%	8,30%

A tízéves átlagos hozamráta a vagyonkezelői teljesítményt, a vagyonnövekedési mutató pedig a pénztártagok egyéni számlájának átlagos hozamát jellemzi!

Az elmúlt 10 évre kalkulált infláció mértéke 5,37% volt, azaz kijelenthetjük, hogy a pénztártagok mindkét ágazat esetében jelentős mértékű reálhozamot tudtak elérni az időszak alatt a megtakarításaikon.

A 2010. évi éves beszámoló önkéntes pénztári mérlegének főbb mérlegadatai: mérlegfőösszeg: 61 021 080 eFt, fedezeti céltartalék: 58 479 681 eFt, saját tőke: 418 201 eFt, mérleg szerinti eredmény: 22 315 eFt veszteség.

A 2010. évi éves beszámoló magán pénztári mérlegének főbb mérlegadatai: mérlegfőösszeg: 21 591 588 eFt, fedezeti céltartalék: 20 941 661 eFt, saját tőke: 131 583 eFt, mérleg szerinti eredmény: 24 634 eFt veszteség.

A 2010. évi éves beszámoló egyesített, összesített mérlegének főbb mérlegadatai: mérlegfőösszeg: 82 612 668 eFt, fedezeti céltartalék: 79 421 342 eFt, saját tőke: 549 784 eFt, mérleg szerinti eredmény: 46 949 eFt veszteség.

– A közös küldöttközgyűlés elfogadta a Pénztár Önkéntes és Magánágazatára vonatkozó 2011. évi éves és 2011-2015 évi hosszú távú pénzügyi tervét, a könyvvizsgálói és az Ellenőrző Bizottság és aktuárius véleményét.

Az elfogadott pénzügyi terv mind az önkéntes ágazat, mind a magán ágazat középtávú stabil működésének lehetőségét tartalmazza.

– A közös küldöttközgyűlés döntött az önkéntes ágazat kiegészítő vállalkozási tevékenységének megkezdéséről.

– A közös küldöttközgyűlés döntött a VIT Nyugdíjpénztár, mint átvevő pénztár és az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztár valamint a Postás Magánnyugdíj pénztár, mint beolvadó pénztárak beolvadás útján történő egyesüléséről, az egyesülés és a vagyonmérleg-, vagyonleltár tervezetek fordulónapjáról, az egyesüléssel érintett pénztárakról.

A beolvadások létrejötte biztosítja a magánpénztári ágazat törvényben előírt minimális taglétszámának (2000 fő) meglétét és a Pénztár biztos és eredményes továbbműködését.

– A közös küldöttközgyűlés döntött az egyesüléshez szükséges független könyvvizsgáló, dr Peszeki László személyéről.

– A közös küldöttközgyűlés jóváhagyta a CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt. és

a Villamosenergia-ipari Társaságok Nyugdíjpénztára (VIT Nyugdíjpénztár) közötti stratégiai együttműködési megállapodást.

A Pénztár küldöttközgyűlése 2011.05.24.-én határozatával jóváhagyta a VIT Nyugdíjpénztár és a CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt. hosszú távú stratégiai együttműködési megállapodását.

A Pénztár közös küldöttgyűlésének jóváhagyásával egyidejűleg a Megállapodás hatályba lépett, és a Felek az együttműködésben rejlő sinergiák minél hatékonyabb kiaknázása érdekében a közös munkát megkezdik. Felállításra kerül egy stratégiaalkotó testület, majd sor kerül a vagyonkezelő és a pénztárszolgáltató társaságok megalakítására.

A Pénztár közös küldöttgyűlése elfogadta a Pénztár elnevezésének „Pannónia Nyugdíjpénztár, a CIG Partnerség tagja”, rövid nevén Pannónia Nyugdíjpénztár elnevezésre történő módosítására vonatkozó határozati javaslatot.

A Felek bizakodva tekintenek az együttműködésre, az összefogásukat sikeresnek és nagy jelentőségűnek könyvelik el. Kiemelt szándékuk, hogy élen járjanak a magyar magán- és önkéntes nyugdíjpénztári, továbbá egészségpénztári és önszegélyező pénztári piacon végbe menő átalakulásban és tárgyalásokat kezdeményezzenek további pénztárakkal lehetséges együttműködésről.

Az együttműködés hátteréről, az együttműködő felek eddigi eredményeiről és az együttműködésből fakadó kétoldalú előnyökről részletekben a Pénztár honlapján közölt információk anyagból tájékozódhatnak.

– A közös küldöttközgyűlés döntött az önkéntes ágazat likviditási tartalékából a működési tartalékba történő átcsoportosításról.

– A közös küldöttközgyűlés döntött az Alapszabály és annak elválaszthatatlan mellékletét képező tagi Kölcsön szabályzat módosításáról.

– A közös küldöttközgyűlés döntött az önkéntes ágazat Választható portfóliós rendszer szabályzatának módosításáról.

A módosított szabályzatok az alábbi helyen érhetőek el: <http://www.vitnyp.hu/adatok--szabalyzatok/szabalyzatok>

Ugyancsak a VIT Pénztár honlapján érhető el a „Tájékoztató a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépők számára”, az alábbi hivatkozással: <http://www.vitnyp.hu/hirek/103>

Elhunyt az utolsó bányász festőművész

GÁSPÁR SÁNDOR

Gáspár Sándor bányász családból származott, tanulmányait Anna-völgyön, illetve Esztergomban végezte, majd csillás lett az Annavölgyi bányában. Hadifogság után 1949-ben felvételt nyert a Képzőművészeti Akadémiára, ahol Poór Bertalan festőművész tanítványaként kapott diplomát.

Gáspár Sándort nem divatos művészként tartották számon, de érzelmi kötődése miatt elkötelezett ábrázolója volt a bányász életnek, a bányában végzett munkának. A bányász élet szépségét és nehézségeit magas művészi színvonalon jelenítette meg képein.

Külön figyelmet érdemel az a világon szinte egyedül álló sorozat, mely az Esztergomi – Dorogi szénmedencében a bányászat történetét jeleníti meg.

Tevékenységet, annak elismerését több kitüntetés bizonyítja. Legutóbb a BDSZ művészeti nívódíjának tulajdonosa lett. „bár akadémiai végzett festő vagyok, még is úgy igyekszem megfesteni a bányász képeket, mint bányász.”

Temetésére a Dorogi temetőben bányász tiszteletadás mellett került sor.

Emlékét tisztelettel megbecsülés-sel és szeretettel megőrizzük!

Meghalt a Csolnoki életmentő bányász

LILLI ISTVÁN

Egy szűkszavú jelentés szerint 1970. július 7-én, hajnali 5.15 perckor, a Dorogi Szénbányászati Tröszt legnagyobb üzemében, Borókáson, a XII-es akna 205-ös szintjén, nagy erejű vízbetörés volt, amely ezt és a mélyebben fekvő szinteket néhány perc alatt elöntötte.

Eredetileg 45 köbméter vizet emeltek ki, mely a betöréskor mintegy 100 köbméter/perc volt. Lilli István vajár tizenkilenc ember életét mentette meg, melyért Életmentő

Érdemérem kormánykitüntetésben részesült. „Észnél kell lenni, a bányász addig reménykedhet, amíg egy szalmaszálat meg tud fogni... Én voltam a baj felfedezője, nekem kellett értesíteni a többieket. Ha akkor ijedtemben elszaladok, valamennyien ott pusztulhattak volna.”

Lilli István utolsó leszállására 78 éves korában, 2011. június 28-án került sor a Csolnoki temetőben.

Emlékét kegyelettel és tisztelettel megőrizzük!

Kirándulás Bükkábrányba

A MERT Zrt Bükkábrányi bányáüzem szakszervezet vezetőjének, Csató László elnök Úrnak a meghívása lehetőséget adott arra, hogy a Dorogi szénmedence szakszervezeti tagsággal rendelkező nyugdíjasainak a részvételével, megszervezzük 2011. május 27-28-29 között egy bányászathoz kötődő szakmai kirándulást.

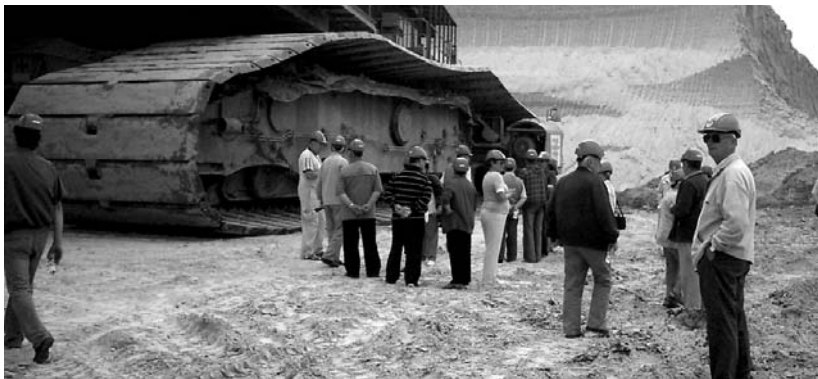
A kirándulás célja a Bükkábrányi külfejtés és az ott található legnagyobb bányagép megtekintése volt. Szakmailag nagyon felkészült előadást követően, látványosságban is teljes képet nyújtó programban volt részünk. Alapos ismerettel

rendelkező kísérők vettek részt a vendéglátásban, úgy a külfejtésen, mint a helyi látványok bemutatásában.

A külfejtés bejárása és a település, valamint a bányászati hagyományokhoz kötődő helyek megtekintését egy nagyon szíves vendéglátás, baráti beszélgetés követett, mely a dorogi tagság körében egy felejthetetlen nap emlékét hagyta.

A résztvevők tiszteletteljes köszönetét fejezzük ki a vendéglátóknak ezúton is, egyben Szövetségünk elnöksége viszontlátogatásra invitálja a Bükkábrányi szervezet delegációját.

Wágner Ferenc

A Miskolci Egyetem Szenátusának nyilvános ünnepi ülése

A 2011. június 18-án megtartott szenátusülésen a Műszaki Földtudományi Kar - és a Műszaki Anyagtudományi Kar végzős hallgatóinak diplomaátadása után ph.D doktori oklevelek, címzetes egyetemi tanári és docensi oklevelek, tiszteletbeli doktori oklevél, Kiváló Oktató Diploma, Becsületdiploma átadására került sor.

A Műszaki Földtudományi Karon egyetemi szintű graduális képzés keretében záróvizsgát tett 36 fő, oklevelet szerzett 18 fő. Az Előkészítés technika - mérnöki szakon 1 fő, a Környezetmérnöki szakon 5 fő, a

Műszaki Földtudományi szakon 1 fő, az Olaj- és Gázmérnöki szakon 3 fő, a Geográfus szakon 8 fő.

A BSc alapképzés keretében záróvizsgát tett 49 fő, oklevelet szerzett 19 fő. BSc Földrajz alapszakon 5 fő, BSc Környezetmérnöki alapszakon 7 fő, BSc Műszaki Földtudományi alapszakon 7 fő. Olajmérnöki szakirányú továbbképzés keretében záróvizsgát tett 1 fő, oklevelet szerzett 1 fő. Geotermikus szakmérnöki képzés keretében záróvizsát tett 15 fő, oklevelet szerzett 15 fő. MSC geográfus záróvizsgát tett 3 fő, oklevelet szerzet 2 fő.

Az élő amatőr bányászművészet

A történelmi korszakokon átívelő bányászművelődés mai tükrét nyújtja át az érdeklődőknek az Országos Bányász Kulturális és Hagyományörző Szövetség Hámori István Péter szerkesztésében és Bónis János anyaggyűjtésével készült új kötete. A bányász amatőr művészeti együttesek évszázadok óta jelen vannak a bányászéletben. A hang, a zene a bányászélet tartozéka, idővel az ünnepi alkalmak igényelt szereplője. A bánya sajátos „hallható csendjét” minden föld alatt járt ember ismeri, a „klopacska” messzehallón jelzett az eseményekről, az egyszerű dalok majd a kórusok, a zeneszerszámokat kezelni tudók szereplése mindenütt nyomon követhető a bányásztelepülések történetében. Már az 1750-es évektől követhető a bányászzenekarok alakulása, később a bányatelepeken, városokban, vállalatoknál majd mindenütt megtalálhatóak a zenekarok. Gyakran egy településen több is, mert a különböző alkalmak más-más zenekar számára adtak szereplési lehetőséget. A századok során számos tehetség bontakozhatott ki a bányászzenekarok, általában a bányások kulturális élete folyamán, amit a mindenkori tulajdonosok, érdekeltek a történelmi koroknak megfelelően támogattak. A Kárpát-medence bányászatának zenetörténeti feldolgozása számos értékes feldolgozás birtokában is még várat magára. Erre utal Bónis János bevezető tanulmánya is, amikor nagy ívű áttekintéssel vezeti az olvasót a múltból a máig élő és kitartó bányászművelődés megjelenéséig.

A sort a Fúvószenekarok nyitják meg. Az Ajka Városi Bányász Fúvószenekar Egyesület, majd az Alföldi Olajbányász Fúvószenekar-Szolnok, a Bányász Koncert Fesztivál Fúvószenekar – Oroszlány, a Bányász Kultúráért Alapítvány Fúvószenekara-Gyöngyös, a Csolnoki Fúvószenekar, a Dorogi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület Bányász Zenekara, a Fekete Gyémánt Fúvószenekar – Pécs, a Komlói bányász Fúvószenekar, a Máza Bányász Fúvószenekar, a Mogyorósbányai Fúvószenekar, a Perecesi Bányász Fúvószenekar, a Pécsi Ércbányász Koncert-fúvószenekar, a Sárísápi Bányász Fúvószenekar, a Tatabányai Bányász Fúvószenekar, a Tatabányai Város Fúvószenekara, és a Várpalotai Bányász Fúvószenekar következnek. A fúvósok mindig élmény adnak – ezt villantja fel Hámori István Péter verséből egy idézet: „Elkap, sodor a pillanat, fújják szépen és egyre szebben, csoda-e, ha egy perc alatt elfújták messze a rosszkedvem?”

A Kórusok, dalkörök fejezetben az Ajkacsingeri Borostyán Férfikar, az Ajka-Padragkúti Forrás Női Kamarakórus, az Aranyeső Népdalkör – Rudabánya, a Bányász-kohász Dalkör – Salgótarján, a Bányász Népdalkör – Oroszlány, a Borbála kórus – Brennbergbánya, a Csolnoki Vegyes Kórus, a Gellénházi Vajda József Népdalkör, a Jó szerencsét Művelődési Központ Nyugdíjas Dalköre – Várpalota, a Kisterenyi Bányász Dalkör, a Mixolid Kamarakórus – Lovászi, a MOL Bányász Nagykanizsai Nyugdíjas Alapszervezetének Hagyományörző Dalköre – Asszonykórus, a Rozmaring Asszonykórus – Rudabánya, a Rozmaringos Bányász Egylet – Tatabánya, a Sárísápi Szlovák Pávákör, a Szivárvány Népdalkör – Múcsony, a Tatabányai Bányász Dalkör, a Tatabányai Bárdos Lajos Vegyes Kórus, a Tokodaltárai Bányász Kórus, a Váraljai Hagyományörző Egyesület és a Várpalotai Bányász Kórus szerepelnek.

A táncegyüttesek és mazsorett csoportok

Bányász amatőr

művészeti együttesek

tok sorát az Ajka-Padragkúti Táncegyüttes nyitja meg majd a Bányász Mazsorett Együttes Tatabánya, a Csolnoki Tánc csoport, a Fekete Gyémánt Bányász Nyugdíjas Tánc csoport – Pereces, a Kristály Mazsorett Csoport – Sárísáp, a Nagymányoki német nemzetiségi tánc csoport, a Napsugár Mazsorett csoport – Rudolftelep, a Tatabányai Bányász Öregtáncos Együttes, a Tatabányai Bányász Táncegyüttes meg a Várpalotai Bányász Táncegyüttes képekkel kísért szereplései elevenednek meg.

A Szín játszó csoportok közül a Faluszínház – Lovászi, az Orfeusz Társulat – Tatabánya (OTT) mutatkozott be.

A Válogatás az elmúlt évtizedek országos bányász találkozóiból fejezet a terjedelmi korlátok miatt csak jelzésszerűen mutathatja be a nagy érdeklődést és élményt kiváltó rendezvényeket, így az Országos Bányász Kulturális Fesztivált (Budapest, 1958), a Bányász Fúvószenekarok és Művészeti Együttesek Országos Találkozóját (Kazincbarcika, 2007), a Bányász Fúvószenekarok és Mazsorett Együttesek Országos Találkozóját (Kazincbarcika, 2008), a Bányász Kórusok Országos Találkozóját (Tatabánya, 2010).

Hámori István Péter Karbid Krónikájában a fúvósokról esik szó, a kötet a szakszervezet kulturális és művészeti díjjal kitüntetettjeit is felsorakoztatja.

Külön fejezet – a teljesség igénye nélkül – emlékezik meg a bányászat amatőr művészmozgalmát segítőkről. A Hitvallás a bányászkultúráról címmel Schalkhammer Antalra, A bányászzenekarok főkapitánya rész Marosvölgyi Károlyra, A bányászkultúra nagykövete írás pedig Csatlós Ferencre emlékezik.

Rabi Ferenc a BDSZ elnöke Ajánlásában hangsúlyozza: „Mit sem érne, ha nem lennének, akik különleges küldetést vállalva, őrzői a bányász szakmakultúra hagyományainak”. Rájuk alapozva mondotta Németh Éva, az OBKSZ elnöke, „Reményeim szerint ez a kiadvány – ha húsz év múlva elővesszük – nemcsak arról szól majd, hogy milyen bányász együttesek, csoportok működtek 2011-ben, hanem örömmel nyugtázhadjuk majd, hogy a ma működők még akkor is a magyar kulturális életet gazdagíthatják.”

A bányász amatőr művészet, különböző ágai, a kiegészítés után sajátosan befolyásoltak a bányavidekek életét. A Trianon után újjászerveződő országban újraéledtek a hagyományokon működők, de újak is

keletkeztek (mint pl. a Budapest vidéki Kőszénbánya Sportklub Dalárdája (BKSC) vagy a pilisvörösvári bányászzenekar, amely 30-32 tagjával a budai hegyvidék legnagyobb fúvószenekara volt. A hangszereket a bánya adta).

1945 után mindenütt lelkes szervezőmunka indult meg, egy szakszervezeti jelentés 1947-ből 87 zenekarról, 34 kórusról számol be, dicsérve a nőgrádiak igyekezetét. Pécsről Kőnig József zenefelelős a MESZHART bányászzenekari nevében írja, „hogy a mecsekszabolcsi zenekar leküzdötte a professzionista szellemet. Ma két zenekar / felnőttek és ifjúság/ van Mecsekszabolcson. A múltban a DGT urai szervezték a zenekart, élére állítottak egy német karmestert, aki a zenekart úgy irányította, ahogy az uraknak tetszett. Ha az urak valamilyen rendezvényt tartottak, megengedték, hogy a zenekar szolgálta a giccses zenét. Ezt a zenekart a tőkések a munkások verejtékéből meg is fizették. Két műszakbérnek megfelelő összeget osztottak ki havonta, amit a tagok elosztottak maguk között, hangszereket vettek, javítottak. Utánpótlásra nem fordítottak semmit, féltékenyen őrködtek, nehogy új tag kerüljön a zenekarba. A zenekar mára a miénk lett, a zenekart a Párt és a szakszervezet segíti. A 10.100-as rendelet alapján havi 1500 Ft jut a zenekarra. De vannak még olyanok, akik nem a zene kedvéért, hanem a próbapénzért vannak itt. Ezeket el fogjuk távolítani, ketten már el is mentek (a harminckettőből). Azóta azonban emelkedett a létszám 36-ra, megalakult az ifjúsági zenekar is. Bejárták a többi bányatelepeket, sorra alakulnak – eddig négy – az új zenekarok. A zenekariak a termelésben is helyt állnak, a mecsekszabolcsi zenekarban 80% a bányász, 20 % a külszíni és értelmiségi dolgozó. A Ferenc-aknán a zenekariak külön brigádban dolgoznak, eddig kétszer nyertek vándorzásért. Sztahanovista a zenekarban dolgozó Buzás Rezső, élmunkás Hermes Máttyás, Márics Ferenc, Szilas István, Litter József, Köntös Gyula, Ott Ferenc, vajárok, továbbá Sváb Ádám lakatos és Kolb János aknász. Januárban az ország összes bányászzenekarát versenyre hívjuk. A feltételek: a professzionista üzleti szellem felszámolása, a zenélésnek csakis társadalmi munkában végzése, ifjúsági zenekarok szervezése, szocialista zenekultúránk minél magasabb színvonalra emelése”. 1951-ben a veszprémi Petőfi színházban tartott bemutatón „berobbant az ajkacsingeri bányászok együttese, fergeteges zenéjükkel és táncukkal, amit fiatal csilléslányok és deresedő hatvan év felüli él-vájárok jártak. A Török család egésze táncol, a bányásztáncot Tolnai Béláné és Bokor Magda fiatal tanítónők gyűjtötték az ajkacsinger-völgyi bányászoktól, akiknek ősei osztrák, cseh, angol bányászokból és gizellamajori parasztokból kerültek ki”. A tatabányai kultúrházban: „B. Gáspárné dorogi bányászasszonyt felszabadítja a színjátszás, a csoport remek teljesítménye az öntevékeny együttesek magas szintű felkészülését bizonyítja”. A folyamat nem állt meg – a kötetben bemutatott sokoldalú amatőr művészeti munkásság a bányászatban is élő kulturális tudatosságot, a hagyományörzésre épülő megújulást tükrözi a Jó szerencsét jegyében.

(Bányász amatőr művészeti együttesek. Szerkesztette Hámori István Péter. Az anyagot gyűjtötte és rendezte Bónis János. Országos Bányász Kulturális és Hagyományörző Szövetség. Budapest. 2011. 103 oldal.)

K. B.

A bányászok költője

Hajdu Sándor a Zsil völgyében, Petrozsényban született, 1913. augusztus 1-én. Apai nagyszülei Csikból származó familia, anyai nagyszülei félíg német, félíg lengyel származásúak voltak. A történelem arra kényszerítette a családot, hogy onnan Magyarországra meneküljenek. Magyarországra érkezésük után Tatabányára irányították őket az illetékes hatóságok, majd következett Kosd, Salgótarján és Dorog.

Bányász volt, amikor fiatalon – 20 éves korában – üzemi balesetet szenvedett. Mindkét lábára béna lett, csak két botra támaszkodva járhatott.

A nagy akaraterővel rendelkező férfi még balsorsából is erőt merített. Hosszú éveken át nagy szorgalommal reggeltől estig tanulta a magyar nyelvet és irodalmat. Ezt követően megtanult latinul, németül, angolul és franciául. Megtanulta a gép- és gyorsírást is.

Sokan ismerték, becsülték és szerették. 1943-ban jelent meg a „Bányász és költő” c. verseskötete. Ezután előadói körutakra járt, rádióban tartott felolvasásokat. A háború éveiben nyugatra távozott. Hazatérését az amerikai hadsereg „személyre szóló” /költők, írók, művészek / eljárása tette lehetővé.

A háború utáni rendszerben sokan voltak, akik nem akartak tudni róla. Mint költőt, a Rákosi-rendszer hallgatásra ítélte. Csendben, visszavonultan élt. Tanult és tanított.

1956-ban, Dorogon, a forradalmi bizottság elnökévé választották. Két évre elítélték ezért. Büntetését rabkórházban töltötte. Bizakodása, a jövőbe vetett hite sohasem hagyta el.

Esztergom-Kertváros temetőjében nyert végső nyugalmat 1989. december 27-én.

(A költő unokahúga, dr. Zsákay Jánosné tájékoztatása.)

HAJDU SÁNDOR

Bányász és költő

*A bányász lenn a barna mélyben
Kutat fel kincset, fejt szénét
A lélek tiukos tengerében
A költő pedig gyöngyszemet,
Egyforma sorsuk, fényes terhe:
Kemény harc, gond és gyötrellem.
Harcolnak vaksin éji csendbe,
Hogy mások útja szép legyen.*

*Reájuk gondból s szürke éjből
Mindig bús sátor, árny borul,
De amit onnan, messze mélyből
Felhoznak, abból fáklya gyúl:
S betöltve mindent tiszta fénnel:
Kunyhót és büszke termeket,
Vidám mosolygást áraszt széjjel
És szépen zengő életet.
Kemény a sorsuk, óh de áldott.
Mert másért szenved, ég, ragyog
S hálát adok, hogy köztük állok.
Hogy bányázköltő, hős vagyok.
Nem is kérhettem volna ennél
Dicsőbbet, szebbet úgy hiszem-
Mélységek mélyén lámpafénynél
Harcolni oly szép, Istenem.*

*Felhozni azt, mit egykor régen
Az Isten elszórt, elvetett
Akár a lélek tengerében,
Vagy bányák mélyén szendereg-
Nem könnyű játék: férfi lelket
Kíván és harcost, hőst, merészt,
Akit a gondok, élet-terhek
Nem törnek meg, se csüggedés.*

*Bányász és költő, senki ember
Nem képes más e harcra, nem-
S boldog vagyok, hogy Isten egyszer
Ily sorsot rendelt énnekem.
Sötét bányákban s tenger mélyén
Szenet tárok fel, kincseket,
Hogy minden ember tiszta fényben
Járhasson itt a föld felett.*

Cseh bányász delegáció

2011. július 17-20 között, a BDSZ meghívására, Magyarországon tartózkodott a cseh Bányász Szakszervezet elnöke, Jan Sabel, a nemzetközi titkára Vlastimir Altner és Irma Prochazkova tolmács.

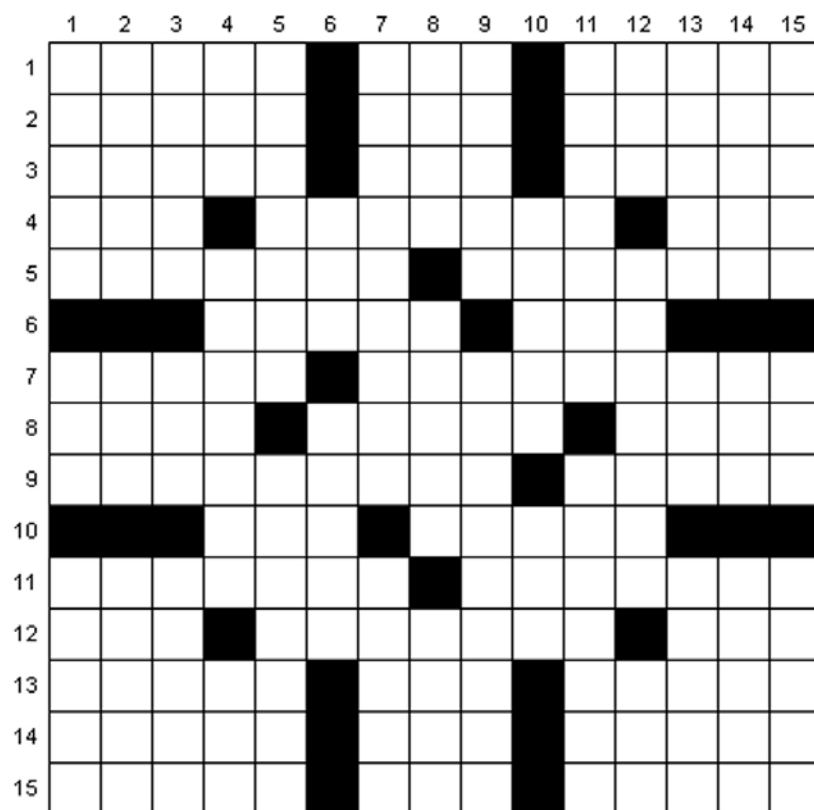
A delegáció, itt tartózkodása alatt, megismerte a magyarországi bányáipar helyzetét, amelyet Rabi Ferenc elnök mutatott be. A program keretében a delegáció megtekintette a Mátrai Erőmű Zrt visontai bányauzemét, majd a BDSZ Mátra gyöngyösi székházában megbeszélést folytatott a helyi szakszervezet tisztségviselőivel.

Találkozott a BDSZ tisztségviselőivel és Patak Péterrel, az MSZOSZ elnökével.

A program folytatásaként tájékoztatást kapott a bányász nyugdíjas szakszervezet területi munkájáról.

Frissítő koktél

VÍZSZINTES:

1. Elegáns férfi viselet. **Rajzfilmben pedig egy vizsla neve.** – József Attila verse: Mond, ... érlel. – Gyakran játszott, sikeres szindarab: Jövőre ... ugyanitt. 2. Szerb női név, becézve. – Skálahangok. – Vályú. 3. Híres párizsi tér és színház neve. – Kocsonyás kolleoid rendszer. – **Az Edda együttes egyik szerelmes dalából: „A napfény kell, és most már csak ...”.** 4. Római 1049-es. – Színező. – Koleszterin és boleró közös része!!! 5. Válogatott labdarúgó a közel-múltban (Mihály). – Dopeman dalából: „Nincsen arra ..., / És a csend sem jó, / De te jól tudod, / Mire gondolok, / Mikor hallgatók”. 6. Nógrádi megyeszékhely: ...tarján. – Amerikai nagyváros: ... Angeles. 7. Mellébeszél, azaz ötöl-... – Vereséget szenved. 8. **Kik csökkentik a fájdalmunkat, duplázzák meg örömlőnket, és triplázzák meg kiadásainkat?** Hames Sanders angol író válasza. Szkeptikus szólás: ... rohanjak. – Patak a Dunántúlon. Keresztül folyik az alcsútdobozi arborétumon. 9. Velencei gondolások dala. Zenei hangulatkép. – Készítik a versenyzőt a startra. 10. Csészeszárnny. – Nála lentebből. 11. Felfénylő. – Kis fűvós

hangszer. 12. Bibliai idézet. – Erősen kezdeményez a labdarúgó csapat. – Banán része! 13. Régi híres költő és nyelvész a nyelvújítás korában /Miklós/. – Kar, németül. – Hibáztatott. 14. Hatalmában tartott. – Mária becézve. – **Farönkökből álló vízi jármű.** 15. Kortárs színész /László/. – Urán és alumínium vegyjele. – Árúvédjegy: ... mark. **FÜGGŐLEGES:**

1. Jelentős német származású amerikai pszichológus és sociológus volt /Erich/. – Torta dísz és finomítója is. – Baktériumnál kisebb kórokozó. 2.

Törlőgumi. – Elemzés: ...lízis. – Reményitelt iránta. 3. Idegen női név. – Vívófégyver. – Elintéződött: ... tudva. 4. Marokkó része! – Gyakran mivel üdvözlök egymást a szerelmesek? – Alkalmazott, rövidítve. 5. Válogatott öttusázó a közelmúltban (Tamás). – Formáló. 6. Kíl betűi keverve. – Algéria második legnagyobb kikötőjének jelzője. 7. Valamit nagyon elhatározó. – Japán város. 8. Kikötésbe helyez valamit. – Csodálkozást, elismerést könnyedén kifejező szó. – Dalbetét az operában. 9. Esetleg. – **Korunk annyira izgalmas, változatos, hogy az embereket egyetlen dologgal lehet sokkolni. Mivel? A meglepő válasz az ír írótól, Samule Beckettől származik,** 10. Híres berlini festő volt /Heinrich/. – Mindennek megvan a maga ...-foka. 11. Elveszem az adott összegből. – Smetana vígoperája: Az ... menyasszony. 12. Jód és tellúr vegyjele. – Bolgár férfinév. Nagy szófiai sportesernak neve is. – Kiugró páratlan betűi. 13. Reális. – Hevesen mozgat. – Várpalota része. 14. Attila névváltozata. – Negyven rabló Babája, Scherezádénál. – **Kovács Kati egyik slágere: ... lenni újra jó lenne.** 15. Kabátanyag. – Sorszámnévképző. – Német női név. Beküldendő a **vastag betűs** sorok megfejtése.

A rejtvenyypályázat nyertesei

Májusi rejtvenyünk helyes megfejtése a következő: KAPUS, KENU, PONTOZÓ, ADOGATÓ, SÍK.

A nyertesek: Bajnóczy Ilona, 1117 Budapest, Váli u. 6.; Szabó Nikolett, 8172 Balatonakarattya, Árpád u. 67.; Zámbo Béla, 2840 Oroszlány, Kertalja u. 6. 1/3.

A nyereményeket postán küldjük el.

MUNKAMEGOSZTÁS

- Te elviszed a balhét, én elviszem a lóvét...

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226; 351-7758 • Fax/üzenerőgázító: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja a

Nyomdort Kft. • Telefon/fax: 06 29 497-859 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630